

Marko Marttila ja Anne Määttä

VEROTUSVERTAILU

Pörssiosakkeet, sijoitusrahastot, sijoitusvakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset

VEROTUSVERTAILU

Pörssiosakkeet, sijoitusrahastot, sijoitusvakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset

Marko Marttila ja Anne Määttä
Opinnäytetyö
Kevät 2016
Liiketalous
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalous, Taloushallinto

Tekijä(t): Marko Marttila ja Anne Määttä

Opinnäytetyön nimi: Verotusvertailu

Työn ohjaaja: Leena Yrttiaho

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: kevät 2016

Sivumäärä: sivut + liitteet
47+2

Opinnäytetyön aiheena on suorien arvopaperisijoitusten, sijoitusrahastojen, sijoitusvakuutusten ja kapitalisaatiosopimusten verotus sekä näiden instrumenttien verotuksen erot, sekä verotuksen tuomat edut ja riskit sijoittajalle. Opinnäytetyössämme käydään läpi millä tavalla verotus vaikuttaa sijoitusinstrumentin valintaan sekä millaisissa tilanteissa eri vaihtoehdot ovat verotuksellisesti järkeviä. Työn toimeksiantajana on Suomen Pankkiiriliike Oy. Lakimuutokset ja lisääntynyt säästäminen ja sijoittaminen tekee työstä ajankohtaisen ja haastavan.

Opinnäytetyö on lainopillinen ja tutkimusmenetelmänä käytetään laadullista tutkimusta. Opinnäytetyön tietoperustan muodostaa pääasiallisesti Verohallinnon ja Pörssisäätiön sähköiset materiaalit, tuloverolaki, lain esityöt ja oikeuskirjallisuus. Tärkeimpänä lähteenä toimii tuloverolaki, jonka viimeisimmät säädösmuutokset ovat tulleet voimaan 1.1.2016 ja nämä muutokset on otettu työssämme huomioon. Kuolintapauksissa ja lahjaksi saatujen sijoitusosuuksien tai vakuutuskorvausten osalta verotusta säättää tuloveron lisäksi perintö- ja lahjaverolaki. Opinnäytetyössä on käytetty myös hallinto-oikeuden ja KHO:n päätöksiä.

Opinnäytetyön tuloksena saadaan vertailu verotuksen osalta eri vaihtoehtojen luovutusvoittoihin, perintö- sekä lahjaverotukseen ja verotuksen etuihin ja riskeihin. Tutkimus myös selvittää mitä verosuunnittelun mahdollisuuksia laki antaa, ja millaista veroneuvontaa sijoittajille on tarjolla. Näitä tietoja voi hyödyntää tapauksissa, jossa henkilö haluaa säästää pitkällä aikavälillä, mutta ei ole varma verotuksen kannalta mikä sijoitusmuoto on järkevin. Opinnäytetyön tuotoksena on toimeksiantajalle tuotettu apuväline sijoitusratkaisujen myyntitilanteeseen.

---

avainsanat: verotus, sijoittaminen, vakuutus, kapitalisaatiosopimus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme, in Business Economics, Option of Financial Administration

---

Author(s): Marko Marttila ja Anne Määttä

Title of thesis: Taxation of investments

Supervisor(s): Leena Yrttiaho

Term and year when the thesis was submitted: Spring, 2016   Number of pages: 47+2

The subject of this thesis is the taxation of direct investments in securities, investment policies and capital redemption policies of these instruments, as well as the differences, benefits and risks of the taxation for the investor. Our thesis covers the influences of taxation on the choice of investment instruments, as well as the situations in which the various options are fiscally sound. The work was commissioned by the Finnish Securities Ltd. The changes in legislation and tax administration, along with increase in savings and investments makes the work current and challenging.

This thesis is juridical and method of research is qualitative. Work's database is formed mainly from electronic materials of the Tax Administration and the Foundation for Share Promotion, valid legislation, law preliminary work and the legal literature. The main source is the Income Tax Act. Recent changes in Acts have come into force on 1.1.2016 and these changes have been taken into account in our work. The decisions by the Administrative Court and the Supreme Administrative Court are also being used in the thesis.

The thesis provides a reference in respect of capital gains taxation in different variants, inheritance and gift taxation and the differences between them including benefits and risks. The study also clarifies the tax planning opportunities in the law, and what kind of tax advice is available to investors. This information can be utilized in cases where a person wants to save in the long term, but is not sure which form of investment is the most reasonable from the taxations aspect.

Keywords: tax, investments, insurance

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	SIJOITUSPÄÄTÖKSEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	9
3	SIJOITUSMUODOT	12
	3.1 Pörssiosakkeet	12
	3.2 Sijoitusrahastot	14
	3.3 Sijoitusvakuutus	15
	3.4 Kapitalisaatiosopimus	17
4	SIJOITUSMUOTOJEN VEROTUS	23
	4.1 Luovutusvoittojen ja -tappioiden verotus	23
	4.2 Osinkoverotus	26
	4.3 Perintö- ja lahjavero	27
	4.4 Sijoituskohteiden vaihto ja verotus	29
5	VEROTUSMENETTELY	34
	5.1 Ennakkoperintä	34
	5.2 Verotuksen oikaisu	35
	5.3 Ennakkoratkaisu	36
	5.4 Ilmoitusmenettely perintö- ja lahjaverotuksessa	37
6	KÄYTÄNNÖN ESIMERKIT JA LASKELMAT	39
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	44
8	POHDINTA	46
	LÄHTEET	48
	LIITTEET	52

1 JOHDANTO

Suuri osa suomalaisista säästää tai sijoittaa varallisuuttaan jossain vaiheessa elämäänsä. Jo vuosikymmeniä tärkein varallisuutta kerryttävä kohde on ollut oma asunto ja siihen kohdistuva asuntolainan lyhennys. Valtaosa suomalaisten rahoitusvarallisuudesta on pankkitalletuksissa. Matala korkotaso pankkien ja alan muiden toimijoiden laajentunut tuotevalikoima sekä ihmisten herääminen pitkäaikaissäästämisen tarpeeseen on luonut kysynnän myös muille tuottavammille sijoituskohteille.

Sijoittamisesta ja säästämisestä aiheutuu myös veroseuraamuksia. Eri sijoitusinstrumentteja kohdellaan verotuksellisesti eri tavalla. Mielestämme ihmisten tulisi ottaa nykyistä paremmin huomioon myös verotus ja sen optimointi tehdessään pitkäaikaissäästämiseen liittyviä ratkaisuja. Verotuksen pääpiirteiden tunteminen auttaa sijoittajaa havaitsemaan eri sijoitusmuotojen verotuksien erot ja vaikutuksen sijoituksen nettotuottoon. Pitkäaikaissäästämässä verotuksella on suuri merkitys nettotuottoon. Sijoituskohteen valinnalla ja erilaisilla lakien mukaisilla toimilla voi vaikuttaa verojen maksun ajankohtaan pääoma-, perintö- ja lahjaverotuksen määrään.

Opinnäytetyön aiheena on suorien osakesijoitusten, sijoitusrahastojen, sijoitusvakuutuksien sekä kapitalisaatiosopimusten verotuksen selvittäminen ja niiden vertailu keskenään. Tuotteista on rajattu pois eläkesäästöön tarkoitetut verotuetut tuotteet sekä työnantajan maksamat säästö- ja sijoitusratkaisut. Opinnäytetyöstä on myös rajattu pois listaamattomasta yhtiöstä saatujen osinkojen verotus. Opinnäytetyössä käymme läpi sijoituksiin liittyvät luovutusvoitot, -tappiot, lahja- ja perintöverotuksen sekä osinkoverotuksen pääpiirteittäin. Työ sisältää teoriaosuuden lisäksi käytännön esimerkkejä sekä laskelmia verotuksen vaikutuksesta eri sijoitusvaihtoehdoissa. Lisäksi tarkastelemme vakuutus tuotteiden erityispiirteitä tuoton verotuksen osalta sekä sijoituskohteiden vaihdosta aiheutuneen tuoton vaikutusta verotukseen. Työstä on rajattu pois kansainvälinen verotus ja verosopimusten vaikutus sijoittajan verotukseen.

Opinnäytetyössämme paneudutaan sijoittajan verotukseen, kun hän nostaa sijoitusvarat itselleen. Lisäksi käymme läpi lahja- ja perintöverotukseen liittyvät asiat kun kyseessä on lahjana annettava sijoitusvarallisuus tai kuolleella henkilöllä on ollut opinnäytetyön aiheen mukaista varallisuutta.

Sijoituskohteiden verotuksen lisäksi työ sisältää erillisen osuuden, jossa käydään läpi verotusmenettelyyn liittyvät käytännön asiat verojen maksuun ja verottajalle tehtävien ilmoitusten osalta. Osi-
ossa käydään läpi ennakkoperintään, ennakkoveroihin ja ennakontäydennysmaksuun liittyvät sei-
kat, verotuksen oikaisuhakemuksen tekeminen ja oikaisun edellytykset, ennakkopäätöksen pyytä-
minen verottajalta sekä ilmoitusmenettely tulojen ilmoittamiseen liittyen, niin luovutusvoittoihin,
muihin pääomatuloihin ja lahja- ja perintöverotukseen liittyen. Näiden lisäksi työhön kuuluu lyhyt,
selkeä tiivistelmä tärkeimmistä asioista toimeksiantajan käyttöön, joka tulee opinnäytetyön liit-
teeksi.

Opinnäytetyömme toimeksiantaja on Suomen Pankkiiriliike Oy, joka on valtakunnallinen sijoitus-
palvelukonserni. Yritys tarjoaa sijoitusneuvontaa ja välittää useiden eri palveluntarjoajien sijoitus-
tuotteita mm. rahastosijoituksia ja sekä kotimaisten ja kansainvälisten vakuutusyhtiöiden sijoitus-
ratkaisuja. Pankkiiriliikkeellä on kolme täysin omistettua tytäryhtiötä, SP Kapitaali Oy, SP Life Oy
ja SP meklarit Oy. Yhtiö on perustettu vuonna 1997 ja omistajina ovat yhtiön avainhenkilöt ja hen-
kilöstö. Yritys on täysin kotimaisessa omistuksessa. Työntekijöitä yrityksessä on noin 80 ja asiak-
kaiden varoja on sijoitettuna yhtiön kautta noin 3 miljardilla eurolla. Toimeksiantajalle tuotetaan
apuväline sijoitusratkaisujen myyntitilanteeseen selventämään verotuksen vaikutuksia eri sijoitus-
instrumenteille.

Työn tavoitteena on tuottaa selkeä teoriapohjainen selvitys eri vaihtoehtojen verokohtelusta ja me-
nettelystä, josta on hyötyä myös toimeksiantajalle sekä verotuksesta tietoa tarvitseville sijoittajille
ja säästäjille. Esimerkkien ja vertailulaskelmien tehtävä on selkeyttää eri vaihtoehtojen verotuksen
vaikutusta nettotuottoon. Laskelmat ja esimerkit pyrimme tekemään mahdollisimman käytännön-
läheisiksi, siten että ne vastaisivat mahdollisimman hyvin todellisia tilanteita.

Opinnäytetyön tärkeimmät tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten eri sijoitusvaihtoehtojen verotus poikkeaa toisistaan?
2. Miten sijoitusmuodon valinta vaikuttaa nettotuottoon pitkäaikaisessa sijoituksessa?
3. Mikä olisi verotuksellisesti järkevin ja kannattavin vaihtoehto?

Tutkimuksessa käytetään veronmaksajan näkökulmaa, ja työn tavoitteena on saada mahdollisim-
man helppolukuinen ja selkeä esitys aiheesta. Tutkimus on lainopillinen ja tutkimusmenetelmänä

käytetään laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Työn tärkeimpinä teorialähteinä ovat lainsäädäntö, Verohallinnon ja Pörssisäätiön sähköiset materiaalit, oikeuskirjallisuus, alan lehtijulkaisut ja toimeksiantajan haastattelu. Sijoittamiseen liittyvää verotusta säätelee tuloverolaki. Viimeisimmät säädökset osinkoverotukseen ovat tulleet voimaan 2014. Kuolintapauksissa ja lahjaksi saatujen sijoitusten verotusta säätelee perintö- ja lahjaverolaki.

Eri sijoitusvaihtoehtojen teoriaa käsitellään työssä vain sen verran, kuin se on työn selvyden kannalta välttämätöntä. Käymme läpi sijoitusinstrumenttien pääpiirteet sekä selvitämme verotuksen kannalta merkittäviä asioita kuten sijoittajan tuotto-odotusta (riskinottohalua), sijoitusaikaa sekä aktiivisuutta sijoittajana. Näillä asioilla on merkitystä verotuksen kannalta järkevän sijoitusinstrumentin valintaan.

2 SIOITUSPÄÄTÖKSEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Ensisijaisesti sijoituspäätökseen vaikuttaa oman tuoton odotukset, oma taloudellinen tilanne, millaista pääomaa on sijoittamassa sekä se mitä varten säästää. Sijoittamisen ja säästämisen erona voidaan nähdä se, että säästämislle on selkeä kohde ja tietty tavoitteellisuus. Sijoittamisessa rahalle ei ole mietittynä selkeää kohdetta eikä myöskään sitä mihin ja milloin rahat on tarkoitus käyttää. Sijoituspäätökseen tekemisessä on hyvä myös miettiä, millaisen osuuden varoista voi sijoittaa osakkeisiin ja kuinka pitkäksi aikaa. (Pörssisäätiö, 2015a, 4).

Riskinottokyky on suorassa suhteessa sijoitusaikaan. Onko mahdollisuus odottaa suotuisaa myyntiaikaa vai joutuuko myymään tappiolla? Mitä pidempi sijoitusaika on, sitä enemmän sijoittaja voi ottaa riskiä ja sitä korkeampaa tuottoa voi tavoitella. Korkean tuotto-odotuksen sisältävään sijoituskohteeseen liittyy yleensä lyhyellä aikavälillä isompi riski sijoituskohteen arvonheilahteluun. Osakesijoituksia kannattaakin suosia silloin, kun suunniteltu sijoitusaika on pitkä. Näin on todennäköisempää saavuttaa pitkällä aikavälillä parempi tuotto kuin matalariskisillä arvopapereilla. (United Bankers Oyj 2014a, viitattu 24.9.2015.)

Sijoituksilla saattaa myös olla erilainen sijoitustavoite ja-aika. Osa varoista sijoitetaan hyvinkin pitkäksi aikaa, kun taas osa varoista nostetaan jo lyhyemmällä aikavälillä. Sijoituskohteen suunnittelussa kannattaa siis myös huomioida keskinäiset painotukset niin, että riittävä osa sijoituksista on aina sellaisissa kohteissa, joista on helppoa vapauttaa pääomaa. Sijoituspäätöstä tehdessä on hyvä tarkistaa, onnistuuko sijoituskohteista luopuminen helposti, ja liittyykö myymiseen tai lunastukseen kustannuksia. (United Bankers Oyj 2014a, viitattu 24.9.2015.)

Sijoituspäätöstä tehdessä on myös tiedostettava, että riskit ja tuotto-odotukset vaihtelevat merkittävästi eri sijoituskohteiden välillä. Korkosijoituksissa matalin riski ja tuotto-odotus liittyy pankkitalletuksiin ja korkeampi riski ja tuotto-odotus yrityslainoihin. Osakesijoituksien riskitasoon vaikuttaa esim. sijoitetaanko niin sanottuihin arvoyhtiöihin vai kasvuyhtiöihin. Sijoituksien maantieteellinen alue vaikuttaa sijoituksiin niin, että kehittyviin markkinoihin liitetään tyypillisesti korkeita kasvuodotuksia, mutta myös arvonheilahtelut ovat näillä markkinoilla yleensä voimakkaampia kuin kehittyneillä markkinoilla. Mikäli halutaan karttaa riskiä, sijoitustoiminnan tuottotavoitteet on syytä pitää

maltillisina. Korkeaa tuottoa hakevan sijoittajan on oltava valmis hyväksymään suurempi riski. Riskinottokykyyn vaikuttaa sijoitusaika, sijoitukselle asetetut tavoitteet, sijoittajan kokonaisvarallisuus sekä sijoituskokemus. (United Bankers Oyj 2014a, viitattu 24.9.2015.)

Sijoituspäätöstä tehtäessä on hyvä miettiä tarkkaan minkälaista tuottoa sijoitukselleen hakee. Pitkä sijoitusaika antaa enemmän mahdollisuuksia korkeamman tuoton hakemiseen, koska historiallisesti katsottuna lyhyen aikävälän heilahtelut osakemarkkinoilla tasoittuvat pitkän ajan kuluessa. Sijoituksissa voitto tai tappio realisoituu vasta muutettaessa sijoituksia rahaksi. Tämän vuoksi sijoitusaikana tapahtuvilla arvonheilahteluilla ei ole merkitystä. Pitkäaikaisen sijoittajan on hyvä tiedostaa ja hyväksyä tämä tehdessään sijoituspäätöksiä. Ajatuksen voi esittää myös toisinpäin; kuinka paljon sijoittaja menettää tuottoa sijoittaessaan riskittömään vaihtoehtoon, esimerkiksi pankkitalletukseen pitkäksi ajaksi.

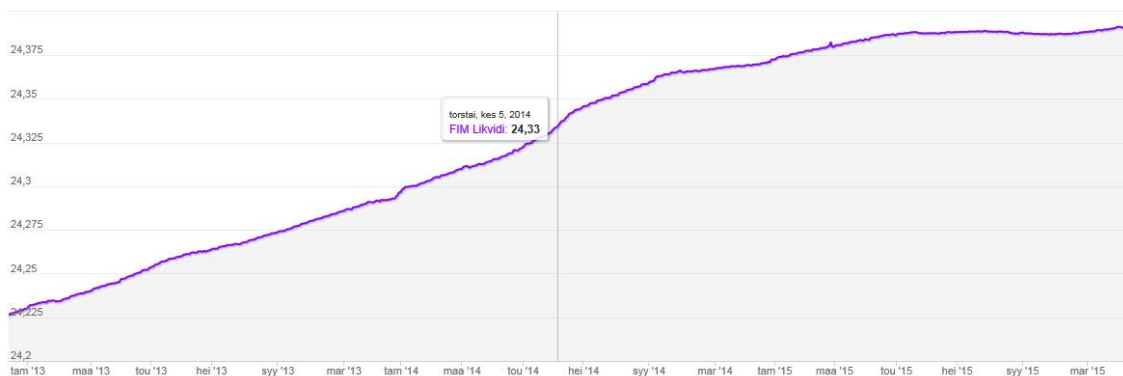
KUVIO 1. Tuotto ja riski.(Pesonen 2011, 28.)

Kuvio 1 havainnollistaa eri sijoitusmuotojen riskejä sekä tuottomahdollisuuksia. Osakkeisiin sisältyy kuvion mukaan suurin riski, mutta samalla myös korkeat tuottomahdollisuudet. Riskiä on mahdollista tasata ottamalla sijoituksiin mukaan esimerkiksi lyhyen koron rahastoja.

KUVIO 2. FIM Eurooppa rahaston 3 vuoden tuotto (FIM 2015a, viitattu 8.12.2015)

Kuvioissa 2 ja 3 havainnollistetaan tuoton ja riskin suhdetta. FIM Eurooppa on tyypillinen Euroop- palaisiin osakkeisiin sijoittava rahasto, jonka varat on hajautettu laajasti eurooppalaisiin osakkei- siin. Kuvioista on nähtävillä, että lyhyellä aikavälillä rahaston arvo on heilahdellut merkittävästi, ja lyhytaikaiseen sijoitukseen liittyy suuri tappion riski. Rahaston viimeisen vuoden tuotto on ollut 5,37 %.

KUVIO 3. FIM likvidi rahaston 3. vuoden tuotto (FIM 2015b, viitattu 8.12.2015)

FIM Likvidi on rahamarkkinarahasto, joka sijoittaa pääosin alle vuoden pituisiin euromääräisiin kor- kosijoituksiin kuten valtion ja kuntien velkasitoumuksiin. Rahasto on hyvin pieniriskinen, ja sitä voi käytännössä verrata pankkitalletukseen. Kuvioista voi päätellä, että rahaston tuotto on ollut tasaista mutta vaatimatonta. Korkotason ollessa alhaalla on rahaston viimeisen vuoden tuotto on ollut vain 0,09 %.

3 SIOITUSMUODOT

Tässä kappaleessa käydään läpi opinnäytetyöhön liittyvät sijoituskohteet yleisesti. Sijoituskohteet poikkeavat toisistaan riskin, tuoton, verotuksen sekä sijoitusten vaivattomuuden osalta. Vaikka opinnäytetyössämme ei käydä sijoituskohteita yksityiskohtaisesti läpi, on yleinen tieto vertailtavista sijoitusmuodoista mukana työssä, koska verotus on vain yksi, vaikkakin merkittävä tekijä sijoituspäätöstä tehtäessä.

3.1 Pörssiosakkeet

Kun puhutaan sijoittamisesta, useimmille tulee ensimmäisenä mieleen sijoittaminen osakkeisiin. Käytännössä tällöin tarkoitetaan julkisesti noteerattuja pörssiosakkeita, joilla käydään kauppaa päivittäin ja hinta määräytyy reaaliajassa kysynnän ja tarjonnan mukaan. Pörssiyhtiön osakas omistaa sijoituksen mukaisen määrän osuuden yhtiön omasta pääomasta. Osakeomistus antaa tuoton lisäksi yleensä myös oikeuden osallistua ja äänestää yhtiökokouksessa. Vuoden 2014 viimeisen neljänneksen aikana kotitalouksien pörssivarallisuus oli 29,1 miljardia. Pankkitalletukset ovat edelleen kotitalouksien suurin sijoitusvarallisuus. Pankkitalletuksia oli samaan aikaan 79,3 miljardia euroa. (Pörssisäätiö 2015d, viitattu 30.8.2015.)

Osakesijoittamista ja pörssikauppaa varten sijoittajan tulee avata arvo-osuustili. Arvo-osuustilejä tarjoavat käytännössä kaikki Suomessa toimivat pankit. Pörssiosakkeet säilytetään arvo-osuustilillä, jonne osakkeiden ostot ja myynnit kirjautuvat. Koska arvo-osuustilillä ei ole käteistä rahaa, on sen rinnalle määriteltävä rahatili, jonka kautta osakkeiden ostot ja myynnit hoidetaan. Rahatilille maksetaan myös mahdolliset osinkotuotot. Tyypillisimmin arvo-osuustili avataan pankkiin jossa myös päivittäiset raha-asiat hoidetaan, mutta viime vuosina myös monet pääasiassa internetissä toimivat välittäjät ovat kasvattaneet markkinaosuuttaan sijoittajien keskuudessa. Internetvälittäjät kilpailevat lähinnä aktiivisista pörssisijoittajista hinnalla sekä monipuolisilla analyysipalveluilla. (Pörssisäätiö 2015d, viitattu 30.8.2015.)

Osakesijoittamiseen liittyviä välttämättömiä kuluja ovat pankkien perimät välityspalkkiot sekä mahdolliset säilytyskulut. Hintoihin vaikuttaa palvelun laajuus ja mahdollisen analyysipalvelujen sisältyminen hintaan. Esimerkiksi Danskebankin palvelumaksu perustasolla on tällä hetkellä 3,05 euroa. Hintaan sisältyy kotimaisten osakkeiden maksuton säilytys. Lisäksi Pohjoismaisten osakkeiden kaupasta peritään palkkiota 0,25 % kaupan määrästä, minimissään 8 euroa/kauppa. Muiden kuin Pohjoismaisten osakkeiden kaupasta palkkio on 0,35 %, minimi 20 euroa. (Danskebank 2015, viitattu 14.7.2015).

Osakesijoitusten tuotto muodostuu yhtiön maksamista osingoista sekä mahdollisesta osakkeen arvonnoususta. (Pörssisäätiö 2015a, 7). Yleisesti yhtiöt jakavat osan tuloksestaan osinkoina osakkeenomistajille kerran vuodessa. Pitkällä aikavälillä osinkotuotto voi olla merkittävä osake sijoittajan kokonaistuottoa. Lyhyellä aikavälillä tuotto muodostuu usein mahdollisesta osakkeen arvonnoususta.

Nykyisin Suomalaisten pankkien kautta on helppoa sijoittaa myös kansainvälisille osakemarkkinoille, kuten Ruotsalaisten tai Yhdysvaltalaisten yritysten osakkeisiin. Sijoittamalla myös ulkomaisiin osakkeisiin voidaan pienentää Suomen markkinoihin ja suomalaisiin yrityksiin kohdistuvaa riskiä. (Danskebank 2015, viitattu 14.7.2015)

Käytännössä kaikissa tutkimuksissa, joissa tarkastellaan sijoitusten tuottoja, on todettu että osakkeet ovat pitkällä aikavälillä tuottaneet parhaiten. Lyhyellä aikavälillä osakesijoituksiin liittyy kuitenkin suuria riskejä, joten osakkeet ovat lähtökohtaisesti pitkäaikaisia sijoituksia. Osakesijoituksiin liittyy markkinariski, jolla tarkoitetaan yleistä pörssikurssien kehitystä ja talouden näkymiin liittyviä riskejä. Yritysriskillä tarkoitetaan riskiä, joka liittyy suoraan sijoituskohteena olevaan yritykseen ja sen menestykseen markkinoilla. (Pörssisäätiö 2015a, 10.) Myös toimialariski voi olla merkittävä, josta hyvänä esimerkkinä on 2000-luvun alun it-osakkeiden kurssien romahtaminen.

Tärkein riskinhallintakeino osakesijoittamisessa on hajauttaminen. Tällä tarkoitetaan varojen sijoittamista useampiin yrityksiin ja toimialoihin sekä mahdollisuuksien mukaan myös ulkomaisiin osakkeisiin. Tällä pystytään pienentämään kaikkia yllä mainittuja riskejä sekä pienentämään oman osakesalkun markkina-arvon vaihtelua myös lyhyellä aikavälillä. (Pörssisäätiö 2015a, 10.)

3.2 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahastot ovat vaihtoehtona suorille osake- ja muille arvopaperisijoituksille. Sijoittaminen rahastoihin on helppoa ja vaivatonta, koska sijoituspäätökset eri arvopapereiden välillä tekee aina salkunhoitaja, joka on sijoitusalan ammattilainen. Sijoitusrahastoissa riskin hajautus tulee automaattisesti ja se perustuu osaltaan myös sijoitusrahastolakiin. Rahasto voi sijoittaa yksittäiseen arvopaperiin enintään 10 % varoistaan. Mikäli rahastolla on sääntöjen mukaisesti paljon pankkitalletuksia, voi saman luottolaitoksen talletuksissa olla enintään 20 %. (Pörssisäätiö 2015b, 26).

Rahastosijoittajat antavat varojaan rahastoyhtiölle ostamalla rahasto-osuuksia. Rahastoyhtiö sijoittaa varat rahaston sääntöjen mukaisiin arvopapereihin, kuten osakkeisiin tai obligaatioihin. Sijoitusrahasto jakaantuu keskenään yhtä suuriin osuuksiin, jotka antavat yhtäläiset oikeudet rahaston varoihin. Rahastoyhtiö ei omista sijoitusrahaston varoja, vaan omistajina ovat rahasto-osuuksia merkinneet sijoittajat. (Ossa 2013, 192).

Rahastosijoittamisesta aiheutuu kuluja osuuksien merkinnästä, lunastuksesta sekä rahastoyhtiön hallinnointipalkkiosta. Merkintä ja lunastuspalkkio peritään ostettaessa ja myydessä rahasto-osuuksia. Hallinnointipalkkiota ei veloiteta erikseen, vaan se on huomioitu päivittäin julkaistavassa rahasto-osuuden arvossa. Korko ja yhdistelmärahastoissa palkkiot ovat pienempiä kuin osakerahastoissa ja ne vaihtelevat tyypillisesti 0,1 ja 3 % välillä riippuen rahastosta ja sen tyypistä. (Pörssisäätiö 2015b, 6).

Samasta sijoitusrahastosta voi olla sekä kasvu, että tuotto-osuuksia. Kasvuosuuden omistajat eivät saa vuotuista tuottoa sijoitukselleen, vaan tuotto muodostuu osuuden arvonnoususta. Tuotto-osuuden omistajille jaetaan vuosittain rahastosta tuotto-osuutta, joka pienentää rahasto-osuuden arvoa. (Pörssisäätiö 2015b, 6).

Rahastot jaotellaan tyypillisesti sijoituspolitiikan mukaan perusteella osake, yhdistelmärahastoihin sekä lyhyen ja pitkän koron rahastoihin. Sijoituspolitiikka ja muut rahasto-osuuteen liittyvät ehdot

määritellään rahaston säännöissä, jotka Suomeen rekisteröityjen rahastojen osalta vahvistaa finanssivalvonta. (Pörssisäätiö 2015b, 6).

3.3 Sijoitusvakuutus

Sijoitusvakuutus on tarkoitettu säästämiseen ja sijoittamiseen, viralliselta nimeltään se on säästöhenkivakuutus. Sijoitusvakuutus voi olla joko korkosidonnainen tai sijoitussidonnainen, lisäksi markkinoilta löytyy myös näiden yhdistelmiä. Säästöhenkivakuutuksia myöntävät henkivakuutusyhtiöt, ja niitä on tarjolla pankeissa, vakuutusyhtiöissä sekä monissa sijoituspalveluyrityksissä. Lisäksi vakuutusmeklariyritykset välittävät säästöhenkivakuutuksia kotimaisiin ja kansainvälisiin henkivakuutusyhtiöihin. Lähes aina tähän sijoitusmuotoon on kytketty henkivakuutus. Sillä varmistetaan, että perilliset saavat kertyneet vakuutussäästöt kuolemantapauksessa. Vakuutukseen sijoittaminen on yleensä ottaen vaivatonta, mutta edellyttää myös sijoitus ratkaisujen tekemistä aivan kuin muutkin sijoitusmuodot. Sijoitusvakuutuksen ostanut sijoittaja saa veroetuja verrattuna muihin sijoitusmuotoihin. Kertasijoituksena sijoitusvakuutus on verotehokas sijoitusmuoto. Sijoitusvakuutuksen etuna on pääomatuloveron siirto, mikä tarkoittaa sitä, että sijoitusvakuutuksesta maksetaan pääomatuloveroa vasta silloin kun kertynyttä tuottoa nostetaan. Sijoitusvakuutukseen voi tehdä lisäsijoituksia milloin tahansa ja vastaavasti vakuutuksesta voi myös tehdä osittaisia nostoja. (Simola 2015, 6-10, Ranta-Aho 2015, 23-27, Danskebank 2015, viitattu 14.7.2014; Alexandria 2015, viitattu 19.7.2015.)

Sijoitusvakuutusta pidetään erittäin hyvänä tuotteena aktiiviselle, pitkäaikaiselle sijoittajalle, joka haluaa sijoittaa rahastoihin ja haluaa huolehtia sekä omasta että läheisten taloudellisesta turvasta. Sijoitusvakuutukseen kertyneiden varojen pitkäaikainen sijoittaminen ja omaisuuden siirtäminen jälkipolville verotuksellisesti viisaasti, nähdään yhtenä sijoitusvakuutuksen suurena etuna. Vakuutuksen sisällä tehdyistä sijoituskohteiden vaihdoista ei mene veroja, jolloin tuotot jäävät vakuutukseen uudelleen sijoitettavaksi. Rahastojen merkintä- ja lunastuspalkkioista ei tarvitse erikseen maksaa, eikä ilmoittaa kertyneitä säästöjä verotuksessa. Nostetusta pääomasta ei myöskään peritä pääomatuloveroa, koska sijoituksen tuotto verotetaan vasta kun sijoitusaika päättyy ja kun nostetut varat ylittävät alkuperäisen sijoitussumman. Mikäli säästää lähiomaisille, verohyöty on silloin

perintöverotuksessa. Korkosidonnaisen vakuutuksen tuotto tulee usein pääosin tai kokonaan asiakashyvityksestä, josta päättää vuosittain vakuutusyhtiön hallitus. Vakuutuksen ehdoissa on määriteltä myös, miten vakuutukseen sijoitetuille varoille maksettava tuotto lasketaan. Sijoitussidonnainen vakuutus eroaa korkosidonnaisesta vakuutuksesta siinä, että vakuutuksenottaja valitsee tarjonnasta sijoituskohteet, joiden arvon kehitykseen hänen vakuutuksensa säästöjen arvo laskennallisesti sidotaan. Jos näiden valittujen sijoituskohteiden arvo muuttuu, muuttuu myös vakuutussäästöjen arvo. Sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa vakuutuksenottaja ei itse osta ja omista sijoituskohteita. (Danskebank 2015, viitattu 14.7.2015; Alexandria 2015, viitattu 19.7.2015.)

Riskinä sijoitusvakuutukseen liittyen on vakuutukseen kytkettyjen sijoitusten riski, mutta riskiksi voidaan lukea myös vakuutusyhtiön konkurssi. Yleisesti ottaen konkurssi riskiä ei voida pitää kovinkaan suurena, koska sääntely ja valvonta vakuutusyhtiöillä on tiukkaa ja tehostettua. Sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa riskinä vakuutuksenottajalle on sijoituskohteiden arvon kehitys. Pääoma voidaan menettää joko osittain tai kokonaan sijoituskohteiden arvon laskiessa. Hajautetulle vakuutussäästöille pääoman kokonaan menettäminen on kuitenkin epätodennäköistä. Riskiä pienentää huomattavasti se, mikäli sijoittaja tuntee arvopaperimarkkinoiden lainalaisuudet ja seuraa aktiivisesti arvopaperimarkkinoita ja säästöjen kehitystä. Lisäksi vakuutuksenottajalla on kannettavanaan ns. markkinariski. Tällä tarkoitetaan sitä, että vakuutussäästön arvo laskee, koska sijoitettujen kohteiden markkinat laskevat. Sijoitusvakuutuksen riskiksi luetaan myös korkoriski, jos vakuutukseen on liitetty korkorahastoja tai joukkolainoja. Valuutariski liittyy valuuttamääräisiin sijoituksiin. (Danskebank 2015, viitattu 24.9.2015; Alexandria 2015, viitattu 19.7.2015.)

Laskuperustekorkoisissa sijoitusvakuutuksissa vakuutusyhtiö sijoittaa vakuutusmaksuista kertyneitä varoja. Asiakkaille luvattu korko voi kuitenkin olla alhainen tai jopa 0 %:a. Koron lisäksi vakuutusyhtiö voi luvata asiakashyvityksiä. Laskuperustekorkoisissa sijoitusvakuutuksissa vakuutusyhtiö kantaa sijoituksien arvonkehitykseen ja vakuutussopimukseen liittyvät korkolupauksien riskit. Tuotto laskuperusteisissa vakuutuksissa on yleensä alhaisempi kuin sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa, koska arvopaperimarkkinoihin kuuluu se, että tuotto ja riski kulkevat rinnakkain. (Danskebank 2015, viitattu 24.9.2014; Alexandria 2015, viitattu 19.7.2015.)

Sijoitusvakuutuksiin luetaan kuuluvaksi myös liikkeellelaskijariski eli riski siitä, että säästöt menetetään, mikäli vakuutusyhtiö joutuu selvitystilaan. Tämä on kuitenkin harvinaista, koska vakuutusyhtiöiltä veloitetaan riittävää vakavaraisuuspääomaa ja Finanssivalvonta valvoo tarkasti suomalaisten vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta. Pitkäaikaisen säästöajan vuoksi sijoittajan kannattaa

myös varautua mahdollisiin verolainsäädännön muutoksiin tai siihen, että sijoituskohteiden valikoima voi muuttua merkittävästi. Vaikka sijoitus- ja säästövakuutusten varat ovatkin nopeasti rahaksi muutettavissa, on ne tarkoitettu pitkäaikaiseen säästämiseen ja sijoittamiseen. Varojen nostoon liittyy usein merkittäviä kuluja, mikäli varoja nostetaan lyhyen ajan kuluessa sopimuksen tekemisestä. Tämän vuoksi ne eivät sovellu lyhyen tähtäimen sijoittamiseen. Sopimusten alkuvaiheen suuriin takaisinostokuluihin liittyy myös riski pääoman alenemisesta. (Danskebank 2015, viitattu 24.9.2015; Alexandria 2015, viitattu 19.7.2015.)

Finanssialan keskusliiton viimeisimmän tilaston mukaan yksityishenkilöillä on korkosidonnaisissa vakuutuksissa sijoitettua varallisuutta noin 4 miljardia euroa ja sijoitussidonnaisissa 14 miljardia. Korkosidonnaisten vakuutusten varallisuus on pudonnut viime vuosina hitaasti ja sijoitussidonnaisien kasvanut. Käytännössä kaikki uudet sopimukset ovat sijoitussidonnaisia. (Danskebank 2015, viitattu 24.9.2015; Alexandria 2015, viitattu 19.7.2015.)

3.4 Kapitalisaatiosopimus

Kapitalisaatiosopimus on määräaikainen sijoitussopimus ja sitä voidaan myydä myös esimerkiksi sijoitussopimuksen tai säästösopimuksen nimellä. Kapitalisaatiosopimus sopii aktiiviselle sijoittajalle joka seuraa markkinoita aktiivisesti ja haluaa itse vaihdella sijoituskohteita. Kapitalisaatiosopimus eroaa säästöhenkivakuutuksesta siten, että siinä ei ole vakuutettua henkilöä, vaan se on luonteeltaan sijoitussopimus. Tästä syystä siihen ei liity myöskään samoja lahja- ja perintöverotusetuja. Kapitalisaatiosopimuksessa ei peritä henkivakuutusmaksua vakuutetun kuoleman varalta, jos asiakas kuolee kesken sopimusajan, siirtyy sopimus kuolinpesälle. (Finanssivalvonta 2015, viitattu 14.7.2015.)

Kapitalisaatiosopimuksia myyvät pankit ja vakuutusmeklarit, mutta sopimus tehdään aina vakuutusyhtiön kautta vaikka sillä ei vakuuteta mitään. Aivan kuten sijoitusvakuutus, kapitalisaatiosopimus voi olla joko korkosidonnainen tai sijoitussidonnainen. Nykyään on kuitenkin yleistä, että korkosidonnaisia sopimuksia ei juuri tehdä. Sijoitussidonnaisessa sopimuksessa valitaan tarjotuista sijoituskohteista ne, joiden arvon kehitykseen varojen tuotto sidotaan. Sijoittaja ei itse omista sijoit-

tuksia, vaan ne ovat vakuutusyhtiön omistuksessa. Kapitalisaatiosopimukset sopivat parhaiten pitkäaikaiseen sijoittamiseen, sopimuksessa voi olla lisäksi vähimmäissäästöaikoja. Säästöjen nostamisesta saatetaan periä huomattavia kuluja säästöaikana, ns. takaisinnostokuluja. Muista säästämiseen sopivien tuotteiden verokohtelusta eroaa kapitalisaatiosopimuksen verokohtelu sillä, että sopimuksen tuottoa verotetaan vasta kun säästämisäika loppuu. Tämä tarkoittaa sitä, että sopimusaikana kertynyt tuotto lisää säästön tuottoa korkoa – korolle periaatteella. Sijoitussidonnaisessa kapitalisaatiosopimuksessa liitettyjä sijoituskohteita voidaan vaihtaa ilman, että mahdollista luovutusvoittoa verotettaisiin. Verohyöty voi kuitenkin kadota sopimuksen sisällä valittujen sijoituskohteiden palkkioihin. (Finanssivalvonta 2015, viitattu 14.7.2015.)

Kapitalisaatiosopimukset ovat tarkoitettu pitkäaikaiseen sijoittamiseen. Tyypillisesti sopimusaika on 10-15 vuotta ja sijoitus on kertaluonteinen. Sopimuksesta voi nostaa sijoitettua pääomaa tai sille kertynyttä tuottoa kesken sopimusajan, mutta tästä saattaa aiheutua ylimääräisiä kustannuksia. Veroa sijoituksen tuotosta menee vasta kun tuotto nostetaan. Sopimuksesta on mahdollista nostaa siihen ensin sijoitettu pääoma ja vasta lopuksi tuotto. Ainoastaan tuotosta menee pääomatuolovero. (Finanssivalvonta 2015, viitattu 14.7.2015.)

Kapitalisaatiosopimuksessa on kulujen kanssa oltava tarkka, koska ne vaikuttavat olennaisesti sijoitusten tuottoon ja mitä pidempi sijoitusaika, sen suurempi merkitys näillä kuluilla on. Sopimuksessa voi olla palkkioita ja muita kuluja. Joitakin palkkioita peritään sijoitetusta pääomasta kerran ja vastaavasti joitakin palkkioita voidaan periä sekä pääomasta ja tuotosta koko sijoitusajalta. Sopimuksen sisälle kootuista sijoituksista koituu lisäkuluja suoraan rahasto- tai osakesäästämiseen verrattuna. Kuluja ja palkkioita peritään riippumatta siitä onko säästöille kertynyt tuottoa vai ei. (Finanssivalvonta 2015, viitattu 14.7.2015.)

Sijoitussidonnaisessa kapitalisaatiosopimuksessa tuotto kertyy valittujen sijoituskohteiden arvon kehityksen perusteella ja laskuperustekorkoisessa sopimuksessa tuotto kertyy niin sanotun laskuperustekorona tai muun sopimuskorona perusteella. Sijoitussidonnaisessa sopimuksessa vakuutusyhtiö hankkii niitä sijoituskohteita, joiden arvonkehitykseen asiakas itse on valinnut säästönsä kehityksen sidottavaksi. Tyypillisesti nämä ovat osuuksia sijoitusrahastoista, indeksilainoista, talletuksia ja osakkeita. Vakuutusyhtiö on näiden sijoitusten omistaja ja maksaa asiakkaalle tuottoa sijoitusten arvon kehittymisen perusteella. Laskuperustekorkoisessa sopimuksessa vakuutusyhtiö päättää miten varat sijoitetaan eri sijoituskohteisiin. Tuotto muodostuu sovitusta laskuperusteko-

rosta ja asiakashyvityksestä. Laskuperustekorko voi olla joko kiinteä korko tai johonkin korkotekijään sidottu korko. Asiakashyvityksestä ja sen myöntämisestä päättää vakuutusyhtiön hallitus. (Finanssivalvonta 2015, viitattu 14.7.2015.)

Riskit sijoitussidonnaisessa kapitalisaatiosopimuksessa ovat samat kuin niissä sijoituksissa, joihin vakuutuksen arvo on sidottu. Eli riskinä on suoraan sijoituskohteiden arvon kehitys. Pääoma voidaan menettää joko osittain tai kokonaan, mutta hajautetun sijoituksen koko pääoman menetys on kuitenkin epätodennäköistä. Sijoitussidonnaiseseen kapitalisaatiosopimukseen sijoittavan on hyvä tuntea arvopaperimarkkinat ja seurata aktiivisesti markkinoiden ja sijoitusten kehitystä. Asiakas kantaa riskin siitä, että kapitalisaatiosopimukseen kertyneen säästän arvo laskee, jos sen sijoituskohteiden markkinat laskevat. Tämä on ns. markkinariski. Jos sopimukseen on valittu liitettäväksi korkorahastoja tai joukkolainoja, sijoitusten arvon laskuun liittyy ns. korkoriski. Valuuttamääräisiin sijoituksiin liittyy valuuttariski. (Finanssivalvonta 2015, viitattu 14.7.2015.)

Laskuperustekorkoisessa kapitalisaatiosopimuksessa asiakkaan maksamat varat sijoittaa vakuutusyhtiö. Vakuutusyhtiön asiakkaalle lupaama korko voi olla alhainen tai se voi olla jopa 0 %. Vakuutusyhtiön kannettavaksi jää kohde-etuuden arvonkehitykseen liittyvä riski. Yleensä näissä laskuperusteisissa kapitalisaatiosopimuksissa tuotto-odotus on alhaisempi kuin sijoitussidonnaisen. (Finanssivalvonta 2015, viitattu 14.7.2015.)

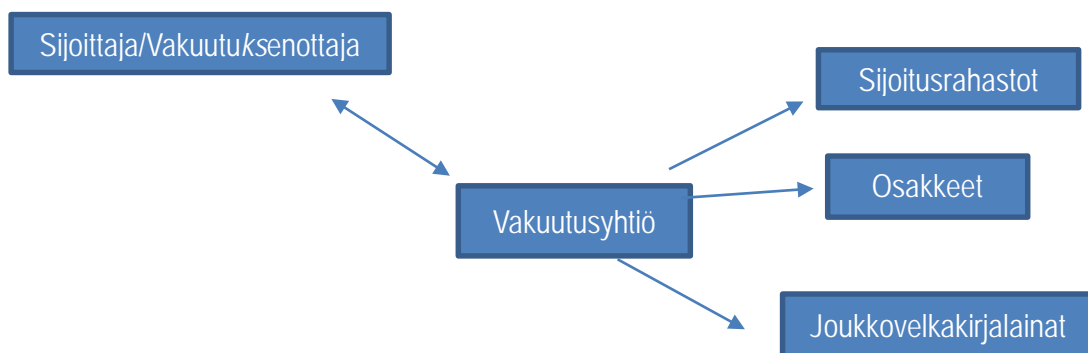
Kapitalisaatiosopimukseen liittyy myös ns. liikkeellelaskijariski eli riski siitä, että säästöt menetetään, jos vakuutusyhtiö joutuu selvitystilaan. Kapitalisaatiosopimuksilla ei ole talletussuojaa. Vakuutusyhtiöiden konkurssit ovat kuitenkin erittäin harvinaisia, ja tämä johtuu suoraan siitä, että vakuutusyhtiöillä on oltava riittävä vakavaraisuuspääoma. Suomessa tätä valvoo finanssivalvonta. Kapitalisaatiosopimukset sopivat pitkäjänteiseen säästämiseen ja sijoittamiseen, koska ne eivät ole nopeasti rahaksi muutettavia sijoituskohteita. Pitkän säästämisajan takia kannattaa sijoittajan siis varautua myös muutoksiin, esimerkiksi sijoituskohteiden valikoima voi muuttua merkittävästi. (Finanssivalvonta 2015, viitattu 14.7.2015.)

Kapitalisaatiosopimuksia on ollut Suomessa tarjolla vuodesta 1995 saakka. Pitkään sopimuksia tarjottiin vain yrityksille ja yhteisöille, ja ne olivat pääosin korkosidonnaisia. Sijoitettujen pääomien kasvaessa vakuutusyhtiöt rajoittivat sopimusten maksimisijoituksia, koska kasvavat sijoitukset alkoivat rasittaa vakuutusyhtiöiden tasetta ja vakavaraisuutta. Vuosien saatossa uudet sopimukset

ovatkin muuttuneet suurelta osin sijoitussidonnaisiksi ja niitä on alettu tarjota myös laajemmin yksityishenkilöille vaihtoehtoksi suorille arvopaperisijoituksille. Sijoittajalle etuna on laaja valikoima erilaisia sijoitusinstrumentteja yhden tuotteen sisällä sekä verotukselliset edut. Vakuutusyhtiöille ja pankeille etuna on sopimuksista perittävät suuremmat kulut kuin suorista arvopaperisijoituksista sekä sopimusten pitkäaikaisuus, joka takaa vakuutuksenantajalle palkkiotuloja vuosiksi eteenpäin. (Finanssialan keskusliitto. 2015. Hakupäivä 17.11.2015.)

Myös sopimukseen liitettävien arvopaperien kirjo on laajentunut. Aiemmin pankit ja vakuutusyhtiöt tarjosivat ainoastaan pääosin omia sijoitusrahastojaan ja muita sijoituskoreja. Nykyisin sopimukseen voi liittää laajan kirjon erilaisia arvopapereita normaaleista sijoitusrahastoista ja osakkeista aina listaamattomien yhtiöiden osakkeisiin. Sijoitusten sisälle liitettävien sijoituskohteiden kirjo vaihtelee paljon vakuutusyhtiöittäin, yleisesti ottaen kansainväliset vakuutusyhtiöt hyväksyvät sopimukseen laajemman kirjon sijoituskohteita kuin kotimaiset yhtiöt. (Finanssialan keskusliitto. 2015. Hakupäivä 17.11.2015.)

Vuodesta 2006 alkaen on yksityishenkilöiden sijoitussidonnaisiin kapitalisaatiosopimukseen sijoitetut varat kasvaneet 37 miljoonasta eurosta noin 7 miljardiin euroon. Viimeisen tilaston mukaan korkosidonnaisia sopimuksia on yksityishenkilöillä enää noin 7 miljoonalla eurolla. Markkinoiden suurimmat toimijat Suomessa ovat Nordea ja Mandatum life. (Finanssialan keskusliitto. 2015. Hakupäivä 17.11.2015.)

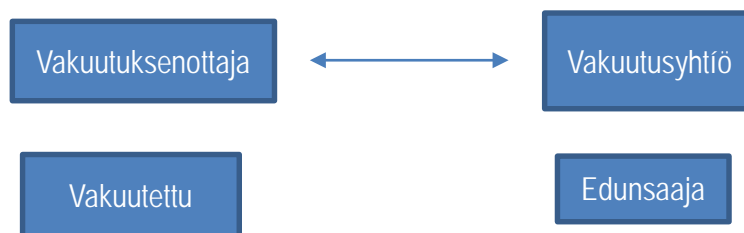
KUVIO 4. Kapitalisaatiosopimuksen ja sijoitusvakuutuksen rakenne.

Kuvio havainnollistaa kapitalisaatiosopimuksen ja sijoitusvakuutuksen rakennetta. Asiakas maksaa sijoitettavan summan vakuutusyhtiöön, joka sijoittaa varat eteenpäin asiakkaan haluamalla tavalla eri sijoitusinstrumentteihin. Asiakas ei omista arvopapereita, vaan ne ovat vakuutusyhtiön omaisuutta. Sijoittaja omistaa sopimuksen, jonka nojalla hän hallinnoi sen sisällä olevia sijoituskohteita. Mikäli sijoittaja siirtää sopimukseen muuta varallisuutta kuin rahavaroja joiden käypä arvo ylittää hankintahinnan, realisoituu luovutusvoittovero maksettavaksi. (Ossa 2013, 215). Käytännössä tämä tarkoittaa, että esimerkiksi osakesalkkua ei voi suoraan siirtää sopimukseen, vaan se tulee (ainakin verotuksellisesti) realisoida ennen sen siirtoa vakuutus/kapitalisaatiosopimukseen, koska varojen omistajaksi vaihtuu vakuutusyhtiö. Sopimuksen sisällä tehdyt sijoituskohteiden vaihdot ja luovutukset eivät aiheuta verotuksen realisoitumista vakuutusyhtiölle, koska arvopaperit eivät ole vakuutusyhtiön omistuksessa. (Verohallinto 2015c, hakupäivä 19.11.2015). Luovutusvoiton realisoituminen vakuutussopimusta tehtäessä on usein esteenä sopimuksen teolle, varsinkin tilanteissa joissa realisoituvan luovutusvoiton ja veron määrä on suuri. (Ojala 25.9.2015, keskustelu).

Kapitalisaatiosopimuksen osapuolet (2 osapuolta)

Vertauksena henkivakuutuksen osapuolet, johon kuuluu 3-4 osapuolta

KUVIO 5. Kapitalisaatiosopimuksen ja henkivakuutuksen osapuolet.

Koska kapitalisaatiosopimuksessa ei ole vakuutettua henkilöä, on sopimuksen osapuolina ainoastaan sijoittaja ja vakuutusyhtiö. Sijoitusvakuutuksessa voi olla useampia osapuolia. Vakuutuksenottaja on se joka on tehnyt sopimuksen vakuutusyhtiön kanssa. Vakuutettu on henkilö, kenen kuoleman johdosta korvaus maksetaan. Riskihenkivakuutuksissa vakuutuksenottaja ja vakuutettu on usein eri henkilö, esimerkiksi kun kyseessä on pariturvahenkivakuutus, mutta sijoitusvakuutuksissa

vakuutuksenottaja ja vakuutettu on käytännössä lähes aina sama henkilö. (Ojala 25.9.2015, keskustelu). Vakuutuksenottajalla on oikeus määrätä edunsaajasta, jolla on oikeus sijoitusvakuutuksen vakuutuskorvaukseen. Vakuutuksenottaja voi sopimuksen voimassaoloaikana muuttaa edunsaajamääräystä, mikäli edunsaajamääräystä ei ole tehty peruuttamattomana. (Vakuutusopimuslaki 543/1994. 47 §.) Edunsaajamääräyksellä voidaan määrätä sekä säästösumman että kuolemantapauksen edunsaajista. Edunsaaja ja edunsaajamääräyksen muutokset tulee aina ilmoittaa vakuutusyhtiöön kirjallisesti, muutoin edunsaajamääräys on mitätön. (Vakuutusopimuslaki 543/1994. 48 §). Kirjallisena ilmoituksena hyväksytään myös internetissä tunnistautuneena tehty ilmoitus.

4 SIOITUSMUOTOJEN VEROTUS

Sijoituksista saatavia tuottoja verotetaan pääomatuloveron mukaan ja talletusten korkotuloja puolestaan verotetaan lähdeveron mukaan. Lähdevero on lopullinen vero ja siitä ei voi tehdä vähennyksiä. Pääomatuloista puolestaan saa vähentää tulojen hankkimiseen ja säilyttämisestä johtuneet menot sekä kaikki vähennyskelpoiset korkomenot. Arvopapereiden hoitamisesta ja säilyttämisestä johtuvat kulut ovat vähennyskelpoisia silloin kun ne ylittävät 50 euron omavastuuosuuden. Mikäli menot ovat suurempia kuin pääomatulot, 30 prosenttia ylimenevästä osasta saa vähentää alijäämähyvityksenä. (Pörssisäätiö 2015b, 8). Eri sijoitusinstrumenttien verotus poikkeaa toisistaan muun muassa verovähennysten, verotuksen ajankohdan, perintöverotuksen ja ennakoperinnän osalta. Pääosin sijoitusten tuotot verotetaan pääomatuloveron mukaisesti ja säännökset löytyvät tuloverolaista. Perintö- ja lahjaverosta säädetään omassa laissa.

4.1 Luovutusvoittojen ja -tappioiden verotus

Verotettavaa luovutusvoittoa voi syntyä omaisuuden vastikkeellisesta luovutuksesta. Luovutusvoittojen veropohja on nykyisin laaja. Lähtökohtaisesti kaikki omaisuuden luovutukset laissa säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta ovat veronalaisia omistusajasta, laadusta ja omaisuuden saantotavasta riippumatta. (Nykänen & Rabinä 2013, 1). Yleisin laissa säädetty poikkeus on vakituisen asunnon luovutuksen verovapaus, kun asuntoa on käyttänyt yli kaksi vuotta vakituiseuna asuntona sen omistusaikana. Tämän lisäksi enintään 1000 euron vuosittaiset luovutukset ovat verovapaita. (Tuloverolaki 1935/1992. 48 §).

Luovutusvoittoa syntyy, kun luovutetun omaisuuden myyntihinta ylittää hankintahinnan sekä voiton hankkimisesta aiheutuneet menot. Arvopapereiden osalta tyypillisiä voiton hankkimisesta aiheutuneita menoja ovat ostosta ja myynnistä aiheutuneet menot. Jokainen kauppa tai muu luovutus lasjetaan erikseen. Voitosta tehtyjen vähennysten jälkeen koko jäännös on luovutusvoittoa, ja pääomatulona verotettavaa. (Pörssisäätiö. 2015b, 23).

Rahasto-osuuksien ja pörssiosakkeiden luovutuksista tulevat voitot verotetaan pääomatuloina. Verotus luovutusvoiton osalta realisoituu, kun luovutaan arvopaperista, tyypillisimmin myymällä se eteenpäin tai vaihtamalla toiseen arvopaperiin. Huomionarvoista on, että veroa ei makseta arvonnoususta ennen kuin arvopaperit realisoidaan. (TVL 1935/1992).

Vuodelle 2016 tulleet muutokset koskevat pääomatuloveroa. Pääomatuloveroa maksetaan 34 % (aiemmin 33 %) silloin kun tulot ylittävät 30 000 euroa . Toinen muutos koskee omaisuuden luovutuksesta syntyneitä tappioita. Luovutustappion voi jatkossa vähentää kaikista pääomatuloista. (TVL 1935/1992).

Luovutusvoitto voidaan laskea joko käyttämällä todellista hankintahintaa lisättynä voiton hankkimisesta aiheutuneilla kuluilla. Toinen vaihtoehto on käyttää hankintameno-olettamaa voittoa laskettaessa. Hankintameno-olettama määräytyy omistusaajan mukaisesti. Normaaleissa arvopaperien luovutusvoitoissa voidaan käyttää 20 % olettamaa kun omistusaika on alle 10 vuotta ja 40 % kun omistusaika on yli 10 vuotta. Mikäli käytetään hankintameno-olettamaa, ei luovutusvoitosta voi vähentää muita kuluja. Verovelvollinen voi itse valita verotuksellisesti edullisemmän vaihtoehdon, jota sovelletaan voittoa laskettaessa.

Myyntitappio/voitto lasketaan syntyneeksi myynnin hetkellä ja myyntitappion voi vähentää viiden vuoden aikana myyntivoitoista. Muita pääomatuloista vähennettäviä kuluja ovat osakkeiden hankintakulut ja mahdolliset korkomenot. Hankintahintaa laskettaessa verottaja katsoo ensimmäisenä hankitut osakkeet ensimmäisenä myydyiksi, ns. FIFO-periaate (first in first out). Hankintameno-olettamaa on myös mahdollista ja järkevää käyttää tietyissä tapauksissa hankintahintaa laskettaessa. (TVL1935/1992).

Esimerkki hankintameno-olettaman käytön hyödyllisyydestä. Sami Sijoittaja on ostanut 1000 kpl Nokian osakkeita 11 vuotta sitten hintaan 1€ ja myy ne nyt 5€ kappale. Luovutusvoitto todellisen hankintahinnan mukaan = $5€ \cdot 1000 - 1€ \cdot 1000 = 4000€$ Josta veroa maksetaan $4000€ \cdot 30\% = 1200€$ Luovutusvoitto hankintameno-olettamaa käyttäen = $5€ \cdot 1000 - (5€ \cdot 0,4) \cdot 1000 = 3000€$ Josta veroa kertyy $3000€ \cdot 30\% = 900€$

Pääomatulojen veronalaisuudesta säädetään tuloverolain 2 luvussa. Omaisuuden luovutuksesta syntyneet tappiot voidaan vähentää luovutusvoitoista verovuonna ja viitenä seuraavana vuonna,

eikä sitä oteta huomioon pääomatulojen alijäämää vahvistettaessa. (TVL 2:50.1 §). Lain 3. momentin mukaan luovutustappioon rinnastetaan myös arvopaperin lopullinen menetys, esimerkiksi konkurssin johdosta. Viime vuosilta lopullisesta menetyksestä esimerkkejä ovat Elcotecin ja Tiimarin konkurssit, joissa sijoittajat menettivät koko sijoittamansa pääoman.

Tappiot vähennetään niiden syntymisjärjestyksessä. Ennen verovuotta 2010 syntyneet tappiot on voinut vähentää verovuonna ja kolmena seuraavana vuonna. Luovutustappio on vähennyskelpoinen vain verovelvollisen omassa verotuksessa. (Verohallinto 2015e, syventävät vero-ohjeet, viitattu 11.10.2015.) Tämä tarkoittaa käytännössä, että kuolinpesän osakas ei voi hyödyntää pesän tappiota henkilökohtaisessa verotuksessaan, eikä tappiota voi siirtää esimerkiksi puolisolle tai alaikäiselle lapselle.

Luovutustappiota ei oteta huomioon pääomatulolajin alijäämää vahvistettaessa. Luovutustappiot voidaan vähentää ainoastaan muista luovutusvoitoista, ei muista pääomatuloista, esimerkiksi vuokratuloista. Tästä johtuen luovutuksista syntyneet tappiot eivät koskaan vaikuta verovelvollisen ansiotuloverotukseen. Tappioita ei myöskään voi vähentää aiempina vuosina syntyneistä voitoista. (Ossa, J. 2013, 184.)

Vuoden 2016 budjettiesityksen mukaan pääomatulovero on vuonna 2016 30 % 30000 euroon saakka ja ylittävältä osalta 34 %. Lisäksi esityksen mukaan luovutustappiot voi vuodesta 2016 eteenpäin vähentää myös muista pääomatuloista kuin luovutusvoitoista, esimerkiksi vuokratuloista. Luovutustappiot vähennetään edelleen ensisijaisesti luovutusvoitoista, mutta mikäli tämä ei ole mahdollista voi tappion vähentää myös muista pääomatuloista. Muuttunutta lakia sovelletaan vuoden 2016 luovutustappioihin, aiemmat tappiot vähennetään vanhan lain kohdan mukaisesti. Jatkossa tappiot vähennetään verovuonna sekä viitenä seuraavana vuotena. Luovutustappioita ei lakimuutoksen jälkeenkään huomioida pääomatulon alijäämää vahvistettaessa. Muutos parantaa sijoittajan mahdollisuuksia verosuunnitteluun ja pienentää riskiä, että tappiot jäisivät kokonaan hyödyntämättä verotuksessa. (TVL 1935/1992).

4.2 Osinkoverotus

Osinkotulojen verotusta käsitellään tässä kappallaeessa vain listatuista pörssiyhtiöistä saatujen osinkojen osalta. Osinkotulojen verotusten säännöksiä on muutettu vuoden 2014 alusta. Osinko on osakeyhtiön voitonjakoa, josta säädetään osakeyhtiölaissa (624/2006). Osakeyhtiön hallituksen tulee tehdä esitys yhtiön voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi. Voitonjaosta päättää yhtiökokous. (Verohallinto 2015b, viitattu 5.10.2015).

Osinkojen verotuksessa luonnollisen henkilön ja kuolinpesän saamaan osinkotulon veronalaisuus ja tulolaji riippuvat siitä, onko kyseessä listatusta vai listaamattomasta yhtiöstä saatu osinko. Verotukseen vaikuttaa myös se, missä valtiossa osinkoa jakavan yhtiön kotipaikka on. Jos kyse on toisesta EU/ETA -valtiosta tai verosopimusvaltiosta saadusta osingosta, silloin sovelletaan samoja säännöksiä kuin suomalaisesta yhtiöstä saaduista osingosta. Muista maista saadut osingot on säädetty kokonaan veronalaiseksi ansiotuloksi. (Verohallinto 2015b, viitattu 5.10.2015.)

Osinko on joko pääomatulo- tai ansiotulo-osinkoa. Pääomatulo-osinkoa on listatun yhtiön jakama osinko ja se osa listaamattoman yhtiön jakamasta osingosta, joka ei ylitä osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettua 8 %:n vuotuista tuottoa. Osa tästä pääomatulo-osingosta on veronalaista tuloa ja osa verovapaata. Ansiotulo-osinkoa on se osa listaamattoman yhtiön jakamasta osingosta, joka ylittää osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattiselle arvolle lasketun 8 %:n vuotuisen tuoton. Tästäkin tuotosta osa on veronalaista ja osa verovapaata. Ansiotulo-osinkoa on myös muusta kuin EU/ETA- tai verosopimusvaltiosta saatu osinko, joka on kokonaan veronalaista ansiotuloa. (Verohallinto 2015b, viitattu 5.10.2015.)

Luonnolliselle henkilölle ja kuolinpesälle listatun yhtiön maksama osinko on kokonaisuudessaan pääomatulo-osinkoa, siten että 85 prosenttia saadusta osingosta on veronalaista pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa (TVL 33a § 1.) Osinko katsotaan saaduksi listatusta yhtiöstä silloin, kun yhtiön osakkeet ovat olleet osingonjaosta päätettäessä julkisesti noteerattuja. (TVL 33a § 2). Yhtiö on julkisesti noteerattu, jos jokin sen osakesarjoista on julkisesti noteerattu. (Verohallinto 2015b, viitattu 5.10.2015).

Listattu yhtiö pidättää osingon kokonaismäärästä 25,5 prosentin ennakonpidätyksen luonnolliselle henkilölle tai kuolinpesälle maksamastaan osingosta ja tilittää sen Verohallinnolle. Pidätetyn määrän osalta luetaan tämä osa osingonsaajan hyväksi lopullisessa verotuksessa osingonmaksajan antaman vuosi-ilmoituksen perusteella. Jos yhtiö laiminlyö tämän vuosi-ilmoituksen antamisen,

voidaan pidätetty määrä lukea jonkun muun luotettavan selvityksen perusteella verovelvollisen hyväksi, esim. tositteen perusteella. (Verohallinto 2015b, viitattu 5.10.2015).

Veronalaista pääomatuloa on 30 000 euroon saakka, josta veron osuus on 30 prosenttia ja sen yllittävältä osalta 34 prosenttia. Osinkotulosta osakkeenomistaja maksaa veroa 25,5 prosenttia (85 prosentista 30 prosenttia pääomatuloveroa), jos verotettavat pääomatulot ovat yhteensä enintään 30 000 euroa. Mikäli tulot ylittävät tämän määrän on veron osuus 28,05 prosenttia (85 prosentista 33 prosenttia). Ennakkovero pidätetään osinkotuloista osingonmaksun yhteydessä. Loput verot maksetaan lopullisessa verotuksessa, mikäli osakkeenomistajan verot ovat korkeammat. Verovuoden pääomatuloja laskettaessa osingoista huomioidaan veronalaiseksi vain 85 prosentin osuus. (Verohallinto 2015b, viitattu 5.10.2015).

Suorissa osakesijoittamisessa veroja maksetaan vuosittain sekä osingoista että nettomyyntivoitoista. Verosuunnittelu on hyvä ottaa huomioon kun tehdään osto- ja myyntipäätöksiä. Osakkeiden myynnistä syntyy joko luovutusvoittoa tai – tappiota. Luovutusvoittoa verotetaan pääomatulona. Mikäli kalenterivuoden aikana myyntihinnat ovat enintään 1 000 euroa, on myynnistä tullut voitto verotonta, eikä silloin myöskään tappiota voi vähentää verotuksessa. Osinkotuloista veroa maksetaan osingon tilityksen yhteydessä lähdeverona. Verovapaata osuutta osingosta on 15 %:a ja lopua 85 %:a verotetaan. (Tulooverolaki 1935/1992).

4.3 Perintö- ja lahjavero

Perinnöistä ja lahjoista maksetaan veroa valtiolle. Perintövero tulee maksettavaksi silloin kun on kyse 20 000 euron tai sitä suuremmasta perinnöstä. Perintöveron suuruus määräytyy sen mukaan mikä on ollut perityn omaisuuden arvo ja mikä sukulaisuussuhde perijällä on. Perintöverolaissa määritellään veron suuruus perintöveroasteikon ja veroluokkien mukaan. (Perintö- ja lahjaverolaki 378/1940).

Lahjavero tulee maksettavaksi lahjasta, jonka arvo on 4000 euroa tai enemmän. Samalta lahjoittajalta kolmen vuoden kuluessa saatuja lahjoja, joiden yhteenlaskettu arvo on 4 000 euroa tai enem-

män verotetaan lahjaverolla samaan tapaan. Lahjan saajan velvollisuus on tehdä veroilmoitus saadusta lahjasta 3 kuukauden kuluessa. Lahjan arvoksi katsotaan käypä arvo lahjoitushetkellä. Lahjaveron suuruuteen vaikuttaa omaisuuden arvo ja sukulaisuussuhde lahjaverasteikon ja veroluokkien mukaan. (Perintö- ja lahjaverolaki 378/1940).

Lahjavero tulee maksettavaksi kaikesta varallisuudesta, mikäli lahjansaaja, lahjanantaja tai molemmat ovat asuneet Suomessa lahjoitushetkellä. Lahjaveron alaiseksi luetaan mm. pörssiosakkeet ja noteeraamattoman osakeyhtiön osakkeet. (Verohallinto 2015d, viitattu 23.11.2015).

Vakuutuskorvauksen edunsaajamääräyksen perusteella saatu korvaus luetaan myös lahjaksi. Henkivakuutuksesta tai vainajan vapaaehtoisesta eläkevakuutuksesta kuoleman vuoksi maksetut korvaukset sen sijaan eivät ole lahjaveron alaisia. Näitä korvauksia huomioidaan perintöverotuksessa. Vakuutuskorvauksen osalta lahjaksi ei myöskään katsota sitä osaa korvausta, joka katsotaan tuloverotuksessa edunsaajan veronalaiseksi tuloksi. Vakuutuskorvauksen säästösomma luetaan lahjaveron alaiseksi. Vakuutuskorvaukseen kertynyt tuotto on tuloverotuksen alaista tuloa. (Verohallinto 2015d, viitattu 23.11.2015). Vuoden 2012 loppuun saakka sijoitusvakuutuksesta edunsaajamääräyksellä saadut varat ovat olleet verovapaita 8500 euroon saakka 3 vuoden välein normaalin verovapaan lahjan lisäksi, mutta laki on muuttunut vuoden 2013 alussa, jonka jälkeen vakuutuksen kautta saadut lahjat on verotettu samalla tavoin kuin muutkin lahjat. (Verohallinto 2016a viitattu 23.01.2016.)

Lahjaveroa on suoritettava, kun omaisuus siirtyy lahjana toiselle perintö- ja lahjaverolain 18 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan. Jos joku muu henkilö kuin kapitalisaatiosopimuksen omistaja maksaa vastikkeetta kapitalisaatiosopimuksen maksuja, katsotaan sopimuksen omistajan saavan veronalaisen lahjan. Lahjan arvoksi määritellään maksun määrä. Mikäli työnantaja maksaa palkan saajan kapitalisaatiosopimuksen maksut katsotaan näiden olevan työsuhteen perusteella saatua vastiketta ja niitä verotetaan palkkatulona. (Verohallinto 2015e, viitattu 27.12.2015).

Perintö- ja lahjaverotuksessa varat arvostetaan aina kuolinpäivän tai lahjanantopäivän käypään arvoon. Julkisesti noteeratut osakkeet ja muut arvopaperit arvostetaan kyseisenä päivänä toteutuneen kaupan noteerauksen mukaiseen arvoon, aina vähintään päivän alimpaan hintaan. Ellei arvopaperille ole kuolin- tai lahjoituspäivän hintaa, arvostus tapahtuu lähimmän noteerauspäivän mukaiseen arvoon. (Verohallinto, varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa, s. 6.). Rahasto-osuudet arvostetaan rahastoyhtiön laskemaan ja julkaisemaan päivän arvoon, mikäli arvoa

ei ole laskettu kyseiselle päivälle noteerataan osuuden lähimmän päivän mukaan. Korkoa tuottavat arvopaperit ja talletukset arvostetaan myös kuolin- tai lahjoituspäivän arvoon. Arvoon lisätään mahdollinen laskennallinen korko vähennettynä laskennallisella, korosta kertyvällä verovelalla.

Sijoitusvakuutusten kuolemantapauskorvaukset ovat tuloverosta vapaita, mutta niihin voi kohdistua perintöveroa. Muille kuin lähiomaisille maksettavat korvaukset ovat kokonaisuudessaan pääomatuloveron alaista tuloa. Lähiomaisille korvaus on 35 000 euroon saakka perintöverosta vapaa, puolisolle kuitenkin vähintään puolet. Ylimenevä osa lisätään perinnönsaajan perintöosuuteen ja siitä määrätään perintövero. Myös kuolinpesälle maksettava korvaus on tuloverosta vapaa. Lähiomaisena tässä tapauksessa pidetään vakuutuksenottajan puolisoa tai puolison lasta, vakuutuksenottajan suoraan ylenevässä tai alenevässä polvessa olevaa perillistä. (Verohallinto 2016b, viitattu 6.1.2016).

I veroluokkaan kuuluvat perinnönjättäjän aviopuoliso, suoraan ylenevässä tai alenevässä polvessa olevat perilliset sekä aviopuolison lapset. Perintöverotuksessa aviopuolisoon rinnastetaan avopuoliso, mikäli hän on ollut perinnönjättäjän kanssa aiemmin naimisissa tai heillä on tai on ollut yhteinen lapsi. II veroluokkaan kuuluvat kaikki muut sukulaiset ja perheen ulkopuoliset henkilöt. (Verohallinto 2016b, viitattu 6.1.2016).

Lahjaverossa käytettävä veroasteikko määräytyy samoin kuin perintöverossa, käytännössä lähisukulaisien välisiin lahjoihin sovelletaan kevyemmän veron 1. veroluokkaa ja muihin 2. veroluokkaa. Perintö- ja lahjaverosteikoista on helposti pääteltävissä, että veroasteikot suosivat lähiomaisien saamia perintöjä ja lahjoja, sillä verotuksen ero 1. ja 2. luokissa on todella merkittävä. (Verohallinto 2016b, viitattu 6.1.2016).

4.4 Sijoituskohteiden vaihto ja verotus

Sijoitusvakuutuksen verokohtelu eroaa muista säästämismuodoista poikkeuksellisesti. Sijoitusvakuutuksiin kertynyttä tuottoa verotetaan vasta sitten kun niitä nostetaan ulos vakuutuksesta ja silloinkin vain jos ulos nostettu summa ylittää sisään laitettun määrän. Sijoitusvakuutuksen veroetu on siis siinä, että veronmaksu suoritetaan vasta tulevaisuudessa, ja vakuutuksen sisällä voi pyörittää sijoitustoimintaa verovapaasti. Tällä saadaan myös korkoa korolle, eli sijoituksille parempaa tuottoa. (Finanssivalvonta 2015, viitattu 6.1.2016).

Sijoitusvakuutuksiin liittyy myös henkivakuutus. Mikäli vakuutuksenottaja kuolee, lähiomaiset edunsaajana saavat 35 000 euroa verottomana, puolison verovapaa osuus on puolet korvauksen määrästä. Sijoitusvakuutus sopii parhaiten verotuksellisesti ja sijoitusmielessä vanhemmalle väelle, koska parhaat hyödyt tästä tulevat esiin nimenomaan perintöveroa suunnitellessa. Henkivakuutuskorvaus kuuluu perintö- ja lahjaverotuksen piiriin silloin kun sitä ei käsitellä tuloverolain mukaisesti tulona. Korvauksesta ei voi määrittellä molempia veroja. Tuloverolaissa on lueteltu ne henkilöt, joiden saama vakuutuskorvaus vakuutetun kuoleman johdosta on tuloverovapaata. Kun korvaus maksetaan kuolinpesälle, verotus tapahtuu perintö- ja lahjaverolain mukaan. (Laki24.fi, viitattu 6.1.2016).

Kapitalisaatiosopimuksen verokohtelu tuloverotuksessa hoidetaan tuloverolain (TVL 1935/1992) ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968, EVL) yleisten säännösten ja periaatteiden perusteella. Kapitalisaatiosopimuksen käsittely perintö- ja lahjaverotuksessa ratkaistaan perintö- ja lahjaverolain (378/1940, PerVL) yleisten säännösten ja periaatteiden mukaisesti. (Verohallinto 2015e, viitattu 27.12.2015).

Tuloverolaissa § 29 mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää tuloista niiden hankkimiseen ja säilyttämiseen aiheutuneet menot ns. luonnolliset vähennykset. Lisäksi tuloverolain pykälässä 54 on säädetty pääomatulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot ja ansiotulojen osalta tuloverolain 93-95 a pykälässä. Menolla tarkoitetaan maksettua vastiketta, joka on joko aineellinen tai aineeton hyödyke. Kapitalisaatiosopimus eroaa tästä siltä osin, ettei sen maksussa ole kyse tällaisesta suorituksesta, vaan maksu on luonteeltaan rahalaina, joka on annettu sijoittamistarkoituksessa. Tästä syystä kapitalisaatiosopimuksen maksu ei ole tuloverolain säännöksissä tarkoitettu vähennyskelpoinen meno, eikä sitä voi vähentää verotuksessa. (Verohallinto 2015e, viitattu 27.12.2015).

Sijoituksesta saatu tulo on varallisuuden kerryttämää tuloa, joten sitä pidetään pääomatulona luonnollisen henkilön verotuksessa. Koska kapitalisaatiosopimusta ei katsota arvopaperiksi tai muuksi-kaan sellaiseksi omaisuudeksi, ei siitä saatua tuloa voida määritellä luovutusvoiton verotuksen säännöksillä. Määritettäessä kapitalisaatiosopimuksesta saatua tuloa, ei voida soveltaa tuloverolain 46 pykälän 1 momentissa tarkoitettua hankintameno-olettamaa. (Verohallinto 2015e, viitattu 27.12.2015).

Kapitalisaatiosopimuksen maksuista kertyneet sijoitetut varat, jotka on sijoitettu arvopapereihin ja muihin sijoituskohteisiin omistaa vakuutusyhtiö. Sijoittajalla on ainoastaan sopimukseen perustuva saamisoikeus. Tämä tarkoittaa sitä, että sijoittamisesta kertynyt tuotto ei ole sijoittajan veronalaista tuloa, vaan sijoituskohteen omistavan vakuutusyhtiön tuloa. Vakuutusyhtiö saattaa myös periä maksuja sijoitettujen varojen hallinnoimisesta sekä erilaisia hallinnointipalkkioita varojen sijoituskohteista. Tämän tyyppiset maksut vähennetään kapitalisaatiosopimuksen varoista ja näin ollen ne myös vähentävät sopimukseen tehtyä sijoituksen arvoa. Arvon pienenemisellä on vaikutusta myös sijoittajan saamaan veronalaisen tulon määrään. Sijoittajalla on mahdollisesti myös sijoitussidonnaisessa kapitalisaatiosopimuksessa määräysvalta siitä mihin kohteisiin vakuutusyhtiö sijoittaa varoja. Sopimukseen on myös saatettu määritellä oikeus määrätä vakuutusyhtiö vaihtamaan varojen sijoituskohteita. (Verohallinto 2015e, viitattu 27.12.2015).

KVL 34/2011: A aikoi solmia vakuutusyhtiön kanssa vakuutus- sopimus- lainsäädännön mukaisen säästöhenkivakuutuksen tai kapitalisaatiosopimuksen, joissa vakuutusyhtiölle maksettu vakuutusmaksu oli mahdollista sijoittaa eri sijoituskohteisiin. Sijoituskohteiden omistusoikeus kuului vakuutusyhtiölle. Vakuutusyhtiöllä oli oikeus luovuttaa sijoituskohteita ja sijoittaa varat toiseen kohteeseen. Sopimusehdoissa oli myös mahdollista määrätä, että A:lla oli oikeus itsenäisesti päättää sijoituskohteiden luovutuksista ja sijoituksista sopimuksen voimassaoloaikana. Kun vakuutusyhtiö luovutti vakuutus- sopimuksen voimassaoloaikana vakuutukseen tai kapitalisaatiosopimukseen liitettyjä kohteita, tätä ei pidetty A:n verotuksessa luovutuksena. Hänelle ei syntynyt luovutuksesta veronalaista tuloa tai vähennyskelpoista tappiota, vaikka hän saisi itsenäisesti päättää sijoituskohteista.

Ennakkoratkaisu vuosille 2011 ja 2012.

Tuloverolaki 29 §, 45 § ja 50 §

Vaihdot sijoituskohteissa saman kapitalisaatiosopimuksen sisällä eivät aiheuta sijoittajalle veroseuraamuksia, keskusverolautakunnan ratkaisun KVL 34/2011 perusteella. Varojen sijoituskohteiden

vaihdosta sen sijaan voi aiheutua luovutustappioita ja menoja, jotka vähennetään kapitalisaatiosopimuksen varoista ja näin ollen ne pienentävät sijoituksen arvoa. Veronalainen tulo vähenee tämän seurauksena ja vaihdosta johtuvia luovutustappioita ja menoja ei voida vähentää muista verovelvollisen tuloista. (Verohallinto 2015e, viitattu 27.12.2015).

Silloin kun kapitalisaatiosopimus erääntyy tai se takaisinostetaan maksaa vakuutusyhtiö sijoitetut varat ja niille kertyneet tuotot sijoittajalle. Suorituksessa on kysymys osittain pääoman palautuksesta ja osittain kertyneen tuoton maksamisesta. Kapitalisaatiosopimuksen sijoituksen tuotto muodostuu sijoittajan vakuutusyhtiöltä saamien suoritusten ja vakuutusyhtiöllä maksettujen maksujen välisestä erotuksesta. Mikäli suoritukset ovat suuremmat kuin maksetut maksut on kyse voitollisesta sijoituksesta. Vastaavasti kapitalisaatiosopimus voi olla myös tappiollinen. Kapitalisaatiosopimuksesta saatu tuotto on sopimuksesta saadun veronalaisen kokonaistulon yhteismäärä. Kapitalisaatiosopimuksen maksut huomioidaan veronalaista tuloa laskettaessa, vaikka ne eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. Veronalainen tulo määritetään tuloverolain 35 pykälän periaatteiden mukaan, samalla tavalla kuin henkivakuutuksen tuotto. (Verohallinto 2015e, viitattu 27.12.2015).

Tuloverolain 110 pykälässä säädetään veronalaisen tulon jaksottamisesta. Sen 1 momentin mukaan tulo katsotaan sen verovuoden tuloksi, jolloin se on nostettu, merkitty verovelvollisen tilille tai muutoin saatu vallintaan. Laissa ei ole erityissäännöksiä kapitalisaatiosopimukseen liittyen, joten siitä saatu tulo jaksotetaan lainkohdan mukaisesti. Luonnollisen henkilön katsotaan saavan tulon vallintaansa siinä vaiheessa, kun vakuutusyhtiö maksaa sopimukseen perustuvia suorituksia. Pääsääntöisesti tämä on silloin kun sopimuksen voimassaolo päättyy. (Verohallinto 2015e, viitattu 27.12.2015).

Mikäli sijoitettuja varoja nostetaan ennen sopimuksen päättymistä määritetään verotettavan tulon määrä samalla tavalla kuin sopimuksen erääntyessä. Mikäli vakuutusyhtiö perii ennenaikaisen takaisinoston seurauksena erityisen nostopalkkion vähentää tämä veronalaisen tulon määrää. Osittaisesta takaisinostosta puhutaan silloin kun vain osa säästöstä takaisinostetaan. Verokohtelua ei ole erikseen säännelty tuloverolaissa myöskään henkivakuutusten osalta. Säästöhenkivakuutuksien osalta tulkinta on verohallinnolla ollut niin, että osittainen takaisinosto kohdistuu ensisijaisesti maksettuihin maksuihin ja vasta niiden ylittävältä osalta vakuutuksen tuottoon. Henkivakuutuksesta voi nostaa sijoitettua pääomaa ja sille kertynyttä tuottoa suhteessa pääomaan ja tuottoon.

Kapitalisaatiosopimuksen osittaiseen takaisinostoon sovelletaan luonnollisen henkilön tuloverotuksessa vastaavaa jaksottamista kuin säästöhenkivakuutuksen osittaiseen takaisinostoon. Sijoitettu pääoma voidaan katsoa palautetuksi siltä osin kun suoritus ei ylitä maksettujen vakuutusmaksujen määrää. Maksujen ylittävä osuus on veronalaista tuottoa. (Verohallinto 2015e, viitattu 27.12.2015).

5 VEROTUSMENETTELY

Verotusmenettelyä säätelee laki verotusmenettelystä. Verotusmenettelyä ja muita verotukseen liittyviä toimia valvotaan ja veronsaajien sekä verovelvollisten etuja huomioidaan tasapuolisesti (VML 26 §:n 1 momentti). Tasapuolisuudella tarkoitetaan sitä, että veroviranomaisen tulee kohdella kaikkia verovelvollisia ja veronsaajia yhdenvertaisesti. Verotus on toimitettava niin, ettei verovelvolliselle aiheudu vahinkoa, esim. verovelvollinen on ilmoittanut verotettavaksi verovapaata tuloa tai varallisuutta, on tämä oikaistava. Samoin myös silloin, jos verovelvollinen ei ole ymmärtänyt tai huomannut tehdä vähennystä johon hän olisi oikeutettu. (Verohallinto, 2016c. Viitattu 9.2.2016). Ennakkoperinnästä, joka myös kuuluu käytännön verotukseen säädetään omassa laissa (laki ennakkoperinnästä).

5.1 Ennakkoperintä

Ennakkoperinnällä tarkoitetaan sitä, että veroja kerätään ennakkoon veronalaisen tulon syntyessä. Näin säästytään siltä, että vuoden lopussa perittäisiin koko vuoden tuloista verot kerralla. Ennakkoperintäjärjestelmää säätelee ennakkoperintälaki. Ennakkoperinnässä arvioidaan lopullinen vero jo ennen verotettavan tulon syntymistä, jotta veroa voidaan periä verotettavan tulon syntyessä arvion mukaan. Mikäli verovelvollinen on maksanut ennakkoa liian vähän, perii Verohallinto veron ja sille korkoa. Jos taas verovelvollinen on maksanut ennakkoa liikaa, palauttaa Verohallinto liikaa perityn veron ja sille korkoa. Olennaista ennakkoperinnässä on hahmottaa se mistä ennakko pidätetään ja mistä ei. Tätä säädetään ennakkoperintälain 11 §:ssä. Pääomatulon osalta ennakonpidätys suoritetaan julkisesti noteeratusta yhtiöistä saadusta osingosta, listaamattomasta yhtiöstä saadusta osingosta ja henkivakuutuksen tuotosta. (Fasoulas, Manninen & Niiranen 2012, 302-303, 305).

Myyntivoitot voi ilmoittaa ennakkoon ja maksaa verot voitoista ennakkoverona tai ennakon täydennysmaksuna. Osingon maksaja tekee ennakonpidätyksen maksetuista osingoista. Pörssi-yhtiö vähentää 25,5 %:a ennakonpidätyksenä ja rahastoyhtiö puolestaan ottaa 30 %:a vuotuisesta tuotto-osuudesta veroina. Näitä tuottoja varten ei tarvita erikseen verokorttia. Esitetyssä veroilmoituksessa olevat tiedot tulee tarkastaa ja ilmoittaa puuttuvat osingot ja myyntivoitot. Myyntivoittoja ei tarvitse ilmoittaa silloin kun myynti- tai hankintahinta ovat vuodessa yhteensä alle 1 000

euroa. Osingoista ilmoitetaan osinkojen bruttomäärä, osingon maksaja, Y-tunnus ja maksetun osingon määrä. Osingot tulee ilmoittaa sen vuoden veroilmoituksella, jonka aikana ne ovat olleet nostettavissa. (Verohallinto 2016d, viitattu 24.1.2016)

5.2 Verotuksen oikaisu

Verotuspäätöksessä olevia virheitä voidaan korjata verotuksen päättymisen jälkeen, mikäli oikaisun edellytykset täyttyvät. Näistä edellytyksistä säädetään verotusmenettelystä annetussa laissa (VML). Virhe voi olla esimerkiksi myöntämättä jäänyt vähennys, mihin hänellä olisi lain mukaan oikeus ja veroa on peritty liikaa. Virheeksi katsotaan myös tilanne jossa veronalainen tulo on jäänyt verottamatta tai on myönnetty aiheeton vähennys jonka seurauksena on määrätty liian vähän veroa.

Verovelvollinen voi hakea muutosta mikäli hän katsoo, että hänen verotuksessaan on virhe. Tämä tehdään laatimalla oikaisuvaatimus, joka on jätettävä Verohallintoon viiden vuoden kuluessa. Mikäli verotuksessa on virhe, jossa verovelvollinen on maksanut liikaa veroa, voi oikaisun tehdä myös Verohallinto. Tieto virheestä voidaan saada Verohallinnon havaitessa verotuksessa olevan virheen tai verovelvolliselta. Tässäkin oikaisu on tehtävä viiden vuoden kuluessa.

Tilanteessa, jossa verovelvollinen on jäänyt joko osaksi tai kokonaan verottamatta, voi Verohallinto oikaista verotusta verovelvollisen vahingoksi. Oikaisussa aiheeton vähennys poistetaan tai verotettavaan tuloon lisätään verottamatta jäänyt tulo, jonka jälkeen vero laitetaan maksuun korkoineen. Verohallinnolla on oikeus oikaista kaikenlaiset verotuksessa olevat selvät virheet yhden vuoden ajan määräajan puitteissa, pois lukien tulkinnanvaraiset ja epäselvät asiat. (VML 56 §:n 2 momentti). Määräaika lasketaan verotuksen päättymistä seuraavan kalenterivuoden alusta. Selvät virheet ovat silloin kun veronalainen tulo on jäänyt verottamatta tai verotuksessa on myönnetty vähennys, johon ei olisi ollut oikeutta.

Kahden vuoden ajan verotuksen päättymistä seuraavien kalenterivuosien ajan verohallinto voi oikaista ne verotuksessa ilmi tulleet virheet, jotka ovat viranomaisen laskuvirhe, kirjoitusvirhe tai muu vastaava erehdys tai jos verotus on perustunut virheellisiin tietoihin jotka on saatu sivulliselta. (VML 56 §:n 3 momentti). Virhe voi olla esim. verovelvollisen ilmoittama tulo joka on jäänyt tallentamatta tai se on tallennettu virheellisen määräisenä.

Viiden vuoden ajan verotuksen päättymistä seuraavien kalenterivuosien ajan on verohallinnolla oikeus oikaisuun. Oikaisu koskee virheitä, joissa verovelvollinen on laiminlyönyt ilmoitusvelvollisuuden (VML 56 §:n 4 momentti). Tämän momentin mukaan verovelvollisen on annettava veroilmoitus oikea-aikaisesti ja ilmoitettava asianmukaisesti veronalaiset tulot, niistä tehdyt vähennykset, tiedot varoista ja veloista sekä kaikki muut verotukseen vaikuttavat tiedot. Laiminlyönnistä on kyse esimerkiksi silloin, kun verovelvollinen ei anna veroilmoitusta tai sen on puutteellinen. Verohallinnon lähettämä esitötetty veroilmoitus on tarkistettava, ja mikäli siinä on virheitä tai puutteellisia tietoja on ne korjattava ja palautettava Verohallinnolle. (Verohallinto, 2016e. Viitattu 31.1.2016).

Verovelvollisen jättämättä ilmoittamatta osakkeiden myyntivoitto ja voitto on jäänyt verottamatta, voidaan verotus oikaista viiden vuoden ajan. Oikaisu on mahdollista myös siinä tilanteessa, jossa Verohallinto on saanut tiedon osakkeiden myynnistä muutoin kuin veroilmoitukselta. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä seuraa verotuksen oikaisussa veronlisäys ja veronkorotus. (Verohallinto, 2016e. Viitattu 31.1.2016).

5.3 Ennakkoratkaisu

Verohallinnolta on mahdollista hakea ennakkoratkaisua verotusasiaan. Tyypillisesti ennakkoratkaisua haetaan tulkinnallisesti vaikeaan verotustapaukseen tai tilanteissa joissa veron määrä on suuri tai sitä on vaikea määrittää. Ennakkoratkaisujen tarkoitus on antaa veronmaksajalle ennakkoon tieto verotuksen toimittamisesta poikkeuksellisissa tapauksissa. Tyypillisesti ennakkoratkaisua voi hakea vain omaa verotustaan koskevaan asiaan. (Verohallinto 2016c. Viitattu 4.2.2016). Ennakkoratkaisut käsittelee verohallinnon sisällä toimiva keskusverolautakunta (KVL).

Ennakkoratkaisua haetaan kirjallisesti vapaamuotoisella hakemuksella ja se toimitetaan verohallintoon. (Lindholm 2015, 165.) Hakemuksessa tulee olla mahdollisimman tarkka selvitys, mihin asiaan haetaan ennakkoratkaisua ja mukaan on hyvä liittää mahdolliset dokumentit asiasta, esimerkiksi kauppa- tai lahjakirjaluonnos tai perukirja, mikäli ennakkoratkaisua haetaan perintö- tai lahjaverotukseen. Perintöveroa koskevaa ennakkoratkaisua voi hakea henkilön kuoleman jälkeen, mutta ennen perintöverotuksen toimittamista. Lahjaveroa koskeva hakemus on toimitettava ennen lahjan antamista tai saamista. Tyypillisiä ennakkoratkaisupyyntöjen aiheita ovat erilaiset tulkintakysymykset, kuten tulojen veronalaisuuden määrittäminen, luovutusvoiton/ tappion selvittäminen etukäteen (veron määrä tai laskentaperiaatteet), varojen arvostaminen lahja tai perintöverotuksessa.

Periaatteessa ennakkoratkaisu voi koskea mitä vain verotukseen liittyvää kysymystä, edellytyksenä on vain että asia on yksilöity eikä se ole yleisluontoinen, vaan koskee tiettyyn, tarkoin määritettyyn tapahtumaan liittyvää verotuksellista asiaa. Lahjaverotuksen osalta ennakkoratkaisua ei voi hakea vastikkeen määrän osalta, kun määritellään lahjan luonteisen kaupan vastikkeen alarajaa (Verohallinto 2016c. Viitattu 4.2.2016.)

Ennen ennakkoratkaisun tiedoksiantoa hakijalle verohallinnon on hankittava ilmoitus veronsaajien oikeudenvilvontayksiköltä haluaako se käyttää oikeuttaan muutoksen hakuun ennakkoratkaisusta. Mikäli tämä ei käytä muutoksenhakuoikeutta, on ennakkopäätös verohallintoa sitova, mikäli oikeustoimi tehdään ennakkoratkaisussa ilmoitetulla tavalla. Ennakkotieto annetaan määräaikaisena, mutta se päättyy aina viimeistään päätöksen antamista seuraavan kalenterivuoden lopussa. (Verohallinto 2012, 25). Ennakkoratkaisuun voi hakea muutosta hallinto-oikeudesta.

Ennakkoratkaisu on maksullinen. Vuonna 2016 maksu on 385 euroa, kun hakijana on luonnollinen tai kuolinpesä tai kun hakemus koskee perintö- tai lahjaverotusta. (Verohallinto 2016f. Viitattu 8.2.2016.) Maksullisuudesta johtuen ennakkoratkaisua ei ole useinkaan järkevää hakea euromääräisesti pienen verotusasian vuoksi.

5.4 Ilmoitusmenettely perintö- ja lahjaverotuksessa

Perintö- ja lahjaverotusta ei luonnollisesti voida toimittaa ennen perinnönjättäjän kuolemaa tai lahjoituksen toteutumista. Lahjaveron osalta lahjansaajan on tehtävä ilmoitus lahjasta kolmen kuukauden kuluessa lahjan saannista. Ilmoitus lahjaverosta annetaan verohallinnon lomakkeella, joka löytyy verohallinnon internetsivuilta, tai sen voi noutaa verotoimistosta. Ilmoituksen lisäksi on annettava muutkin tarvittavat tiedot, jotta verotettavan lahjan määrä saadaan selville. Yleensä lahjasiakirja on liitettävä mukaan ilmoitukseen (Lindholm T. 2015, 99).

Perintöverotuksen toimittamiseksi tulee verohallintoon toimittaa perunkirja. Perunkirjoitus tulee toimittaa 3 kuukauden sisällä henkilön kuolemasta ja perunkirja on toimitettava verohallintoon kuukauden sisällä perunkirjoituksesta. Perunkirjasta tulee selvittää kuolinpesän osakkaat sekä selvitys vainajan ja mahdollisen puolison velat ja varat perintöverotusta varten. Varat ja velat merkitään pe-

runkirjaan käypään arvoon, jonka mukaisesti perintöverotus toimitetaan. Käyvällä arvolla tarkoitetaan omaisuuden todennäköistä myyntihintaa verovelvollisuuden alkamishetkellä (Lindholm T. 2014, 48-49).

Verohallinto toimittaa perintö- ja perintöverotuksen saatujen dokumenttien mukaisesti. Perintö- ja lahjaveron ensimmäinen maksuerä tulee maksuun noin 3 kuukauden kuluttua verohallinnon tekemästä verotuspäätöksestä. Huomionarvoista perintöverotuksen osalta on, että se toimitetaan perukirjan mukaisena ja verovelvollisia ovat sen mukaiset pesän osakkaat. Perintöverotuksen toimitaminen ei siis koskaan edellytä perinnönjaon toimittamista.

6 KÄYTÄNNÖN ESIMERKIT JA LASKELMAT

Verosuunnittelulla otetaan huomioon verovaikutukset taloudellisessa toiminnassa. Tarkoituksena on siis valitaärkevin toimintavaihtoehto verotuksellisesti, eli se jossa maksetaan vähiten veroja. Maksettujen verojen määrä vaikuttaa suoraan sijoitusten tuottavuuteen, joten verotus kannattaa huomioida aina ennalta kustannustekijänä. Verosuunnittelua ei kuitenkaan kannata viedä niin pitkälle, että ainoa vaikutin sijoitustoimintaan on verojen säästäminen.

Verosuunnittelu on hyväksyttyä ja laillista toimintaa, mutta sitä ei pidä sekoittaa veronkiertoon joka ei ole sallittua. Veronkierrosta puhutaan silloin kun jollekin toimenpiteelle on annettu sellainen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta ja tähän toimenpiteeseen on ryhtydytty vain, jotta välttyttäisiin veron maksulta. (Fasoulus, Manninen, Niiranen 2012, 21). Veronkierroksi voidaan katsoa esimerkiksi samojen arvopapereiden myynti ja osto lyhyen ajan sisällä. Verot maksetaan aina tulon syntymisvuoden verotuksessa. Luovutusvoitto verotetaan aina luovutusvuonna, hankinta-ajalla ei ole merkitystä verotusvuoteen.

Esimerkki 1:

Pentti on ostanut vuonna 2012 yhtiön X osakkeita 50 kappaletta hankintahintaan 5000 euroa. Osakkeet myydään vuonna 2016 hintaan 7200 euroa. Osto- ja myyntikuluja on ollut 40 euroa. Luovutusvoiton määrä on $7200 \text{ €} - (5000 \text{ €} + 40 \text{ €}) = 2160 \text{ €}$, josta luovutusvoiton vero on 30 %:in verokannan mukaan 648 €. Pentille jää sijoituksen realisoinnista 6552 €. Pentti sijoittaa koko summan yhtiön A osakkeisiin.

Tieto luovutusvoitosta tulee verohallintoon suorasiirtona pankista, ja verot maksetaan jäännösveroina, mikäli Pentti ei ole omatoimisesti ilmoittanut tulosta verohallintoon ja maksanut veroja ennakoon. Verot voi maksaa myös ennakoon ilmoittamalla luovutusvoitosta verohallintoon. Tällöin verot voidaan maksaa sisällyttämällä tulo ansiotulojen ennakonpidätysprosenttiin, maksamalla tuloista ennakoverot tai ennakontäydennysmaksu.

Käytännössä pankista suoraan tulevat tiedot ovat pääosin oikein, verovelvollisen on kuitenkin aina syytä tarkastaa esitetyt veroilmoitus hankinta- ja luovutusvoittojen sekä kulujen osalta. Mikäli on

vaihtanut pankkia/arvopaperinvälittäjää, eivät hankintahinnat välity oikein verottajalle ja tällöin verovelvollisen on itse selvitettävä verotettava tulon määrä. Arvopapereiden luovutusvoittojen ja tappioiden ilmoittamiseen on verohallinnolla käytössä lomake 9A. (Jussila, keskustelu 12.1.2016).

Jos yllä oleva arvopaperikauppa olisi tehty sijoitusvakuutuksen tai kapitalisaatiosopimuksen sisällä, olisi Pentti voinut sijoittaa yhtiön A osakkeisiin koko summan 7 200 euroa, koska luovutusvoitto ei realisoitu sijoituskohteita vaihdettaessa sopimuksen sisällä. Verottajalle ei myöskään olisi tarvinnut ilmoittaa luovutusvoitosta. Mikäli yhtiön A osakkeen arvo nousisi 8 % vuodessa olisi suora osakesijoituksen arvo 10 vuoden kuluttua 14 145 euroa ja sijoitussopimuksen arvo 15 554 euroa.

Esimerkki 2.:

Pentti on sijoittanut sijoitusvakuutukseen (tai kapitalisaatiosopimukseen) vuonna 2012 50 000 euroa. Sijoituksen arvo on tällä hetkellä 65 000 euroa. Sopimus sisältää yhtiön Y osakkeita. Yhtiö Y jakaa osinkoa 3 000 euroa. Pentti voi lunastaa sopimuksesta 3 000 euron osinkoa vastaavan summan verovapaasti, koska sopimuksen tuottoa verotetaan vasta kun alkuperäistä pääomaa nostetaan. Mikäli Pentti olisi omistanut yhtiön Y osakkeet suorana osakesijoituksena olisi hän maksanut osingosta veroa vuonna 2016 25,5 %:a. Sijoitussopimuksen sisällä Pentti olisi halutessaan voinut sijoittaa koko 3 000 euron osingon uudelleen yhtiön osakkeisiin, mutta suorana osakesijoituksena uudelleen sijoitettava määrä olisi ollut vain 2 235 euroa osinkoverotuksen johdosta.

Esimerkki 3:

Erkki on sijoittanut sijoitusrahaston x osuuksiin vuonna 2003 100 000 euroa. Rahaston arvo on kehittynyt hyvin ja sen arvo on nyt 185 000 euroa. Erkki haluaa lahjoittaa kahdelle lapselleen verottoman lahjan enimmäismäärän 3 999 euroa jolloin hänen on myytävä rahasto-osuuksia. Jotta lapset saavat nettona maksimimäärän tulee myydä rahasto-osuuksia myydä noin 9 700 eurolla kun luovutusvoittoverotus huomioidaan. Koska Erkki on omistanut osuudet yli 10 vuotta voidaan luovutusvoitossa käyttää 40 % hankintameno-oletta-
maa. Erkki voisi lahjoittaa lapsille myös rahasto-osuuksia, mutta mikäli lapset lunastaisivat rahasto-osuudet vuoden sisällä lahjoituksesta maksaisivat he lunastuksesta verot samoin kuin Erkin itsensä lunastaessa rahasto-osuuksia. Mikäli varat olisivat olleet sijoitettuna sijoitusvakuutukseen tai kapitalisaatiosopimukseen, olisi Erkki voinut tehdä nettomääräisen osatakaisinoston ilman veroseuraamuksia, koska sopimuksesta nostettaisiin tuottoa, ei alkuperäistä sijoitettua pääomaa.

Lahjoitettaessa arvopapereita, on huomioitava tarvitseeko lahjoituksensaaja varoja vuoden sisällä. Mikäli arvopaperit myydään vuoden kuluessa, hankintahinnaksi katsotaan lahjoittajan hankintahinta, jolloin lahjoittajan voi olla järkevää myydä arvopaperit ja tehdä lahjoitus rahana. Käytännössä, mikäli lahjoittajan luovutusvoitto olisi suuri, eikä lahjansaaja tarvitse varoja vuoden sisällä lahjoitus on usein järkevä tehdä arvopapereina, jolloin lahjansaajan luovutusvoittovero lasketaan lahjaverotuksessa käytetyn arvon mukaan. Tästä syystä verottajalle kannattaa jättää lahjaveroilmoitus, vaikka lahjan arvo jäisi alle verotettavan lahjan arvon. (Fasoulus, Manninen, Niiranen 2012, 103).

Perintönä tai lahjana saaduista osakkeiden myyntihinnasta vähennetään hankintahintana perintö- ja lahjaverotusarvo ja lisäksi myös voiton hankkimisesta aiheutuneet kulut. Perintöverotusarvoksi katsotaan se osakkeiden arvo, joka on Verohallinnon vahvistama arvo, jonka perusteella perinnöstä on maksettu perintöveroa. Lahjaksi saatujen osakkeiden osalta lahjaveroa maksetaan niiden lahjaverotusarvon perusteella. Osakkeen arvon alittaessa lahjoitushetkellä verotettavan lahjan arvon, ei lahjoituksesta tarvitse antaa lahjaveroilmoitusta eikä osakkeille näin ollen vahvisteta lahjaverotusarvoa. (Fasoulus, Manninen, Niiranen 2012, 103).

Hankintameno-olettamaa voidaan käyttää myös perinnöksi tai lahjaksi saadun omaisuuden myyntivoittoa laskettaessa. Mikäli perinnönjaossa ei ole käytetty pesän ulkopuolisia varoja, ei perinnönjaon tekohetkellä ole merkitystä omistujan alkamisen kannalta. Hankinta-ajankohtana pidetään tällöin perittävän kuolinhetkeä. Lahjaksi saadun omaisuuden omistusoikeus siirtyy lahjansaajalle lahjakirjan ehtojen mukaisesti ja samasta päivästä alkaa myös omistusaika. (Fasoulus, Manninen, Niiranen 2012, 104).

Esimerkki 4:

Matin äiti kuoli 17.6.1995. Perinnönjako tehtiin kuitenkin vasta vuonna 2005, kun Matin isäkin oli kuollut. Matti oli perinyt äidiltään 1000 kappaletta B Oy:n osakkeita. Äidin kuoleman jälkeen toimitetussa perintöverotuksessa osakkeiden perintöverotusarvoksi oli vahvistettu 24 markkaa kappaleelta. Matti myi kaikki osakkeet vuonna 2012 hintaan 8 200 euroa. Jos myyntihinnasta vähennetään euroiksi muutettu perintöverotusarvo, muodostuu luovutusvoitoksi $8\,200 - 4036,51$ euroa = 4163,49 euroa. Matin katsotaan omista-

neen osakkeet 17.6.1995 alkaen, joten hän voi myös vaihtoehtoisesti vähentää 40 prosentin hankintameno-olettaman osakkeiden luovutushinnasta. Luovutusvoitoksi jäisi 60 prosenttia luovutushinnasta eli 4 920 euroa. Matin kannattaa siis laskea voitto perintöverotusarvoa käyttäen, silloin verotettava voitto on pienempi. (Fasoulus, Manninen, Niiraniemi 2012, 104).

Huonolla suunnittelulla voi myös aiheuttaa itselleen merkittäviä, turhia veroseuraamuksia. Varsinkin iäkkäille ja suhteellisen varakkaille ihmisille pankit tarjoavat yleisesti erilaisia sijoitusratkaisuja, jotka ovat verovaikutuksiltaan kyseenalaisia. Esimerkkinä on myös julkisuudessa ollut tapaus, jossa pankin sijoitusneuvoja oli suositellut 92-vuotiaalle asiakkaalle vuosikymmeniä kerrytetyn osasalkun realisoimista ja varojen sijoittamista kapitalisaatiosopimukseen. Osakkeet oli myyty, jolloin vanhukselle oli tullut kymmenientuhansien luovutusvoittoverot maksettavaksi. Koska vanhuksen varat olivat olleet suurelta osin sijoituksissa, piti hänen myydä lisää osakkeita selvitäkseen veroista. Tuotto jäi näin ollen huomattavasti huonommaksi kuin mitä osakkeet olisivat tuottaneet ilman myyntiä. (Helsingin sanomat, Lassila A. Viitattu 4.1.2016).

Käytännössä yllä oleva ratkaisu oli asiakkaan kannalta erittäin huono monestakin syystä. Koska asiakas oli tapauksessa iäkäs, johti kauppa suurella todennäköisyydellä kaksinkertaiseen verotukseen tulevien perintöverojen vuoksi. Jos omaisuus olisi siirtynyt osakkeina perintönä jälkipolville olisi luovutusvoittoverolta vältytty. Helsingin sanomien artikkelin perusteella voi tehdä johtopäätöksen, että osakekurssit olisivat voineet laskea dramaattisestikin, ja siitä huolimatta sijoitusten pitäminen osakkeissa olisi ollut järkevää realisoituneen luovutusvoittoveron vuoksi. Tämän lisäksi kapitalisaatiosopimuksessa ei ole perintöveroa toisin kuin sijoitusvakuutuksessa olisi ollut. Tapauksessa tälläkin olisi ollut vain pieni merkitys, koska omaisuuden määrä oli huomattavasti suurempi kuin sijoitusvakuutuksen perintöverosta vapaa osuus.

Esimerkki 5:

Vakuutussijoitus	Suorasijoitus
100000	100000
110000	107000
121000	114490
133100	122504
146410	131080
161051	140255
177156	150073
194872	160578
214359	171819
235795	183846
259374	196715

Laskelma havainnollistaa eroa vakuutussijoituksen ja suoran arvopaperisijoituksen välillä pitkällä aikavälillä. Laskelmassa tuotto oletama on 10 %/vuosi. Suorassa sijoituksessa oletuksena on, että 10 %:n tuotto realisoidaan vuosittain, siitä maksetaan verot ja sijoitetaan nettosumma uudelleen. Vakuutussijoituksessa koko summa voidaan sijoittaa uudelleen ilman veroseuraamuksia. Pitkällä aikavälillä tämä ero on huomattava kun katsotaan pelkkää verotuksen vaikutusta. Käytännössä sijoituksen tuotto vaihtelee merkittävästi vuosittain, joten laskelman tarkoitus on vain havainnollistaa tuoton eroa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Sijoituspäätöksiä tehtäessä on otettava huomioon monia asioita, joista verotus on vain yksi osa päätöksenteossa. Verot tulevat aina maksuun, mutta verotuksen määrään ja ajankohtaan pystyy itse vaikuttamaan omilla ratkaisuillaan. Vaikka kapitalisaatiosopimuksilla ja sijoitusvakuutuksilla verojen maksua voi lykätä, tulevat verot joka tapauksessa jossain vaiheessa maksuun. Näiden tuotteiden edullisuuteen verotuksen kannalta vaikuttaakin oleellisesti sijoittajan aktiivisuus; mikäli käy paljon kauppaa arvopapereilla, eikä arvopapereita myy tappiolla voi vakuutusinvestointien hyöty olla todella suuri verrattuna suoriin sijoituksiin verotuksen lykkääntymisen vuoksi. Toisaalta, mikäli on pitkäaikainen, passiivinen sijoittaja ei vakuutusinvestointien veroedusta ole hyötyä tuottojen verotuksen osalta, asia voi olla jopa päinvastoin.

Koska pitkäaikaisissa sijoituksissa sijoituskohteen valintaan vaikuttavat verotusta oleellisemmin yksilölliset tekijät; riskinottohalukkuus, sijoitusaika, sijoitettavan varallisuuden määrä sekä tieto ja kokemus sijoittamisesta. Pitkäaikaisiin ratkaisuihin on järkevää sijoittaa vain varoja joille ei ole tiedossa käyttöä lähitulevaisuudessa. Tällöin sijoittaja voi valita realisoidun ajankohdan ja tehdä sen mukaiset ratkaisut sijoituksen tuoton ja verotuksen kannalta järkevästi. Sijoittajan on myös tärkeää tarkistaa esitetyt veroilmoitukset, kun sijoituksiin on tehty muutoksia ja korjata mahdolliset virheet.

Vuoden alusta voimaan tullut lakimuutos antaa lisämahdollisuuksia verosuunnitteluun luovutusvoittojen ja –tappioiden osalta. Luovutustappiot voi lakimuutoksen myötä vähentää myös muista pääomatuloista kuin luovutusvoitoista, esimerkiksi vuokratuloista.

Pelkkää verotusta tarkastelemalla ei voi sanoa mikä sijoitusmuoto on järkevin pitkällä aikavälillä. Asiaan vaikuttavat merkittävästi sijoituksiin liittyvät kulut, jotka vaihtelevat huomattavasti eri sijoituskohteiden välillä. Lisäksi tulevista tuotoista voi esittää vain arvioita. Tärkeintä lopputuloksen kannalta on kuitenkin selkeä sijoitusstrategia, jossa yhtenä osana huomioidaan verotukselliset tekijät.

Yksiselitteisesti voidaan todeta, että sijoitusvakuutuksesta on hyötyä perintö- ja lahjaverosuunnittelussa siihen liittyvän perintöveroedun vuoksi. Lisäksi vakuutuksen tuottoa voi lahjoittaa täysin verovapaasti 3 vuoden välein verovapaan lahjan maksimimäärän mukaisesti. Loppupäätelmänä voidaan todeta, että sijoituspäätöksiä tehtäessä kannattaa sijoittaa vain kohteisiin joiden tuoton ja riskin ymmärtää. Mikäli asiaan ei ole riittävästi tietämystä, on hyvä kääntyä sijoitusammattilaisten

puoleen saadakse lisätietoa ja parhaimman ratkaisun omaan sijoitustarpeeseen. Verotukseen liittyen neuvoa kannattaa kysyä ennen kuin tekee verotukseen vaikuttavan päätöksen. Verohallinnon sivuilta löytyy laajasti tietoa verotuksesta ja siihen liittyvästä lainsäädännöstä ja tulkinnasta. Lisäksi veronmaksajien keskusliitolla on ilmainen verojuristipalvelu jäsenilleen. Verottajalta pyydetävää ennakkoratkaisua voi olla järkevä käyttää, mikäli kyseessä on merkittävä taloudellinen ratkaisu eikä asiaan löydy yksiselitteistä tulkintaa.

Erilaisten vakuutuslaitosten suosio on noussut viime vuosina selvästi. On oletettavaa, että mikäli pääomatulojen ja osinkojen verotusta kiristetään jatkossa, vakuutuslaitosten suosion kasvu jatkuu myös tulevaisuudessa. Viime aikoina on poliitikkojen taholta kuultu kriittisiä kommentteja sijoitustuotteiden veroetuihin ja läpinäkyvyyteen liittyen. Tästä johtuen veroetuja sisältäviin sijoituksiin liittyy myös mielestämme lainsäädäntöriski; veroetuja voidaan poliittisella päätöksellä heikentää tai ne voidaan poistaa kokonaan. Lainsäädännön muutoksiin sijoittajan on kuitenkin vaikea varautua muuten kuin pysymällä ajantasalla mahdollisesti tulevista muutoksista ja toimia sen hetkisten verolakien mukaisesti.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön aihe valikoitui omasta kiinnostuksestamme säästämiseen ja sijoittamiseen ja niihin liittyviin verotuksellisiin seikkoihin. Julkisuudessa on ollut paljon esillä sijoittamiseen ja sen verotukseen liittyvät asiat ja niiden epäkohdat, ja pankkien antamat sijoitus ja veroneuvot on kyseenalaistettu. Halusimme selvittää opinnäytetyössä miten verotus käytännössä menee, ja miten omalla verosuunnittelulla voi vaikuttaa verojen maksun ajankohtaan ja verojen määrään. Työmme toimeksiantajana oli Suomen Pankkiiriliike Oy:stä Heikki Ojala.

Työssämme käytiin läpi yleisimmät sijoitusmuodot ja niiden verotus. Aiheesta rajattiin pois eläkesäästöön tarkoitetut tuotteet sekä työnantajan maksamat säästö- ja sijoitusratkaisut, koska tarkoituksena oli tutkia yksityishenkilöiden sijoittamisen verotusta. Työstä rajattiin myös pois kansainvälinen verotus ja verosopimusten vaikutus sijoittajan verotukseen. Selvitimme työssämme sijoitukseen liittyvät luovutusvoitot- ja tappiot, perintö- ja lahjaveron sekä osinkoverotuksen pääpiirteet. Työssä on keskitytty perusasioihin ja yleisimpiin sijoituskohteisiin, koska tavoitteena oli saada mahdollisimman selkeälukuinen työ jotta myös vähemmän sijoitusten kanssa tekemisissä olleet ymmärtäisivät sijoituskohteen valinnan ja ennen kaikkea verotuksen ja sen suunnittelun merkityksen pitkäaikaisessa sijoittamisessa.

Opinnäytetyön otsikon valinta osoittautui haastavaksi. Ja otsikko ei välttämättä kuvaa työn tulosta niin hyvin kuin oli tarkoituksena. Alkuperäisen suunnitelman mukaiset vertailulaskelmat osoittautuivat haastaviksi ja työn edetessä totesimme ne myös hyödyttömämmiksi kokonaisuuden kannalta kuin mitä alun perin oletimme. Mielestämme opinnäytetyön esimerkit avaavat hyvin verotuksen eroja ja auttavat myös asiaan perehtymätöntä ymmärtämään verotuksen eroavaisuuden eri sijoitusvaihtoehdoissa.

Olemme käyttäneet opinnäytetyössämme ajankohtaisia ja luotettavia lähteitä ja ottaneet huomioon vuodenvaihteen veromuutokset. Lähteitä olisimme voineet käyttää laajemmin, mutta havaitsimme, että sama tieto löytyy useammasta lähteestä ja verkkosivuilta saatu tieto oli yleensä ajantasaista verrattuna kirjallaisiin. Mielestämme laajempi lähteiden käyttö ei suoraan olisi tuonut lisäarvoa työmme sisältöön. Työstä olisi helposti saanut laajemmän ja monipuolisemman, mutta työn selkeys olisi voinut kärsiä asian lisääntyessä. Emme kumpikaan ole täysin tyytyväisiä prosessin kulkuun ja

työn lopputulokseen. Ajankäytön haasteellisuus on tullut monta kertaa vastaan, koska olemme molemmat kokopäivä työssä ja näin ollen kouluun käytettävä aika on rajallinen. Aikataululliset haasteet olivat suurempia kuin alun perin oletimme. Olisimme voineet myös hyödyntää työssämme enemmän toimeksiantajaa ja mahdollisia muita haastatteluja, mutta tässäkin meillä tuli vastaan ajankäyttö. Toimeksiantajan parempi hyödyntäminen olisi parantanut työn laatua, lopputulosta ja työn hyödyntämistä käytännössä. Lopputuloksena saimme mielestämme työstä kuitenkin ymmärrettävän ja selkeän.

LÄHTEET

Alexandria. 2015. Viitattu 19.7.2015 <http://www.alexandria.fi/palvelut/vakuutussaastaminen/sijoitusvakuutus>.

Danskebank. 2015. Viitattu 24.9.2015 <http://www.danskebank.fi/PDF/fi/Henkilöasiakkaat/S%C3%A4%C3%A4st%C3%A4%20ja%20sijoita/DanskeInvestoresite.pdf>.

Fasoulas, E., Manninen, P. & Niiranen, V. 2012. Sijoittajan verotus. Jyväskylä: Bookwell Oy.

FIM 2015a. Viitattu 8.12.2015. <https://www.fim.com/fi/sijoittaminen/fim-rahastot/fim-likvidi/>.

FIM 2015b. Viitattu 8.12.2015. <https://www.fim.com/fi/sijoittaminen/fim-rahastot/fim-eurooppa/>.

Finanssialan keskusliitto. 2015. Viitattu 17.11.2015 <http://www.fkl.fi/tilastot/Sivut/default.aspx>.

Finanssivalvonta. 2015. Kapitaalisäästösopimus. Viitattu 14.7.2015. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Kapitalisäästösopimukset/Pages/Default.aspx>.

Finanssivalvonta. 2015. Viitattu 6.1.2016. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>.

Jussila P. Veroasiantuntija, verohallinto. Keskustelu 12.1.2016.

Kivioja, P. Niiranen, V. & Kontkanen, E. 2011. Verotus- vakuutukset, säästäminen ja sijoittaminen. Vantaa; Finva Oy.

KVL 34/2011.

Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558.

Laki24.fi. 2016. Viitattu 6.1.2016. <http://www.laki24.fi/pepe-henkivakuutus-perintölahjaverotus>

Lassila, A. 2015. Pankin sijoitusvinkki toi vanhukselle jättiverot. Viitattu 4.1.2016. <http://www.hs.fi/talous/a1433129231720>.

Lindholm, T. 2014. Perintöverokirja. Helsinki, Verotieto Oy.

Lindholm, T. 2015. Lahjaverokirja. Helsinki, Verotieto Oy.

Nykänen, P. & Råbinä, T. 2013 Yksityishenkilöiden luovutusvoittojen verotus. Helsinki: Talentum.

Ojala, H., Sijoitusasiantuntija, Suomen pankkiiriliike Oy. 2015. Keskustelu 25.9.2015.

Ossa, J. 2013. Tuloverolaki käytännössä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378.

Pesonen, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi. WSOYpro Oy. Jyväskylä.

Pörssisäätiö. 2015a. Osakeopas.

Pörssisäätiö. 2015b. Sijoittajan vero-opas.

Pörssisäätiö. 2015c. Sijoitusrahasto-opas.

Pörssisäätiö. 2015d. Tutkimus ja tilastot. Viitattu 30.8.2015 <http://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/kotitalouksien-rahoitusvarat/>.

Ranta-Aho, H. 2015. Tosi pitkäjänteinen ostaa, vaan ei myy. Veronmaksajan taloustaito 68 (6) 23-27.

Simola, U. 2015. Sijoitusvakuutus tarjoaa yhä veroetuja. Veronmaksajan taloustaito 68 (6) 6-10.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

United Bankers Oyj. 2014a. Viitattu 24.9.2015. <http://unitedbankers.fi/tietoa-sijoittamisesta/sijoittamisen-perusteet/>.

Vakuutusopimuslaki 14.5.2010/426.

Vakuutusopimuslaki 28.6.1994/543.

Verohallinto. 2012. Henkilöverotuksen käsikirja. Helsinki, Edita Prima Oy.

Verohallinto. 2015a. Syventävät vero-ohjeet. Viitattu 11.10.2015 [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Luovutustappioiden_vahentaminen\(252\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Luovutustappioiden_vahentaminen(252)).

Verohallinto. 2015b. Syventävät vero-ohjeet. Viitattu 5.10.2015. [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osinkotulojen_verotus\(34928\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osinkotulojen_verotus(34928)).

Verohallinto. Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa. 2016 päivitetty ohje.

Verohallinto.2015c. Syventävät vero-ohjeet. Viitattu 19.11.2015 [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Paaomatulot/Henkivakuutuskorvaus\(29027\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Paaomatulot/Henkivakuutuskorvaus(29027)).

Verohallinto.2015d. Viitattu 23.11.2015 [https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Lahja/Perinto_ja_lahjaveron_maksaminen\(9247\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Lahja/Perinto_ja_lahjaveron_maksaminen(9247)).

Verohallinto.2015e. Viitattu 27.12.2015 [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kapitalisaatiosopimuksen_verotus\(38766\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kapitalisaatiosopimuksen_verotus(38766)).

Verohallinto.2015e. Viitattu 27.12.2015 [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kapitalisaatiosopimuksen_verotus\(38766\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kapitalisaatiosopimuksen_verotus(38766)).

Verohallinto.2016a. Lahjaverotus. Viitattu 23.01.2016. <https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Lahja>.

Verohallinto.2016b. Perintöverotus. Viitattu 6.1.2016. <http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Perinto>.

Verohallinto.2016c. Viitattu 4.2.2016. [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisäverotus/Ennakkoratkaisu_ja_poikkeuslupahakemukse\(27656\)#3HakemusjäsentoimittaminenVerohallintoon](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisäverotus/Ennakkoratkaisu_ja_poikkeuslupahakemukse(27656)#3HakemusjäsentoimittaminenVerohallintoon).

Verohallinto.2016d. Viitattu 24.1.2016 [https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Ilmoita_tulot_sijoituksista_Verohallinto\(29968\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Ilmoita_tulot_sijoituksista_Verohallinto(29968)).

Verohallinto.2016e. Viitattu [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Verotuksen_oikaiseminen\(12121\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Verotuksen_oikaiseminen(12121)).

Verohallinto.2016f. Viitattu 8.2.2016 https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Asiakkaan_oi-keudet_ja_velvollisuudet/Verohallinnon_maksulliset_palvelut/Hinnasto_Verohallinnon_maksullisista_pal.

Muistilista sijoitusratkaisua tehtäessä

Varallisuus/sijoitettavan varallisuuden osuus kokonaisvarallisuudesta

Pitkäaikaisiin sijoituksiin tulee sijoittaa vain rahaa, jolle ei ole näköpiirissä käyttöä lähitulevaisuudessa. Tällöin tuotto-odotusta voi kasvattaa oman riskiprofiilin mukaisesti. Lisäksi pystyy välttämään epäedullisen realisointiajankohdan kurssikehityksen ja verotuksen suhteen. Pohdi myös, teetkö sijoituksen kerralla vai pienemmissä erissä pidemmän ajan kuluessa.

Tietotaso/ymmärrys ja kokemus rahoitusmarkkinoista

Sijoita vain kohteisiin joiden tuoton määräytymisen ja riskit ymmärrät riittävällä tasolla. Seuraa sijoitustesi kehitystä tasaisin väliajoin ja tee tarvittaessa muutoksia sijoitusten sisältöön. Kysy tarvittaessa neuvoja asiantuntijoilta, mutta muista, että olet itse vastuussa sijoitusratkaisustasi.

Sijoitusten kulut

Ota huomioon sijoituksista aiheutuvat kulut päätöstä tehdessäsi. Kulut vaihtelevat suuresti eri sijoitustuotteiden välillä. Mieti saatko itsellesi etua sijoittaessasi suurempi kuluihin tuotteeseen. Etu voi olla esimerkiksi vaivattomuus, suurempi odotettu tuotto, tuotteen pääomaturva tai veroedut.

Verotus

Verotus vaikuttaa merkittävästi sijoituksen nettotuottoon. Sijoitusstrategian ohessa verosuunnittelu kannattaa tehdä pitkäjänteisesti oma tilanne huomioiden. Selvitä verokohtelu ennen verotukseen vaikuttavan päätöksen tekemistä. Mieti onko vakuutusinvestointien tarjoamista veroseduista hyötyä sinulle. Huomioi sijoitusvakuutuksen edut perintö- ja lahjaverotuksessa.

Esim. Leena on sijoittanut sijoitusvakuutukseen 100 000 euroa vuonna 2001. Vakuutuksen arvo on nyt 210 000 euroa. Leenalla on kaksi lasta. Leena haluaa lahjoittaa lapsilleen verottoman maksimimäärän eli 3 999 euroa/lapsi. Hän voi tehdä vakuutuksesta osittaisen takaisinnoston ilman veroseuraamuksia, koska vakuutuksesta nostetaan vain tuottoa.

Mikäli varat olisivat suorissa arvopaperisijoituksissa, maksaisi Leena nostosta luovutusvoittoveroa jolloin hänen tulisi verotus huomioiden nostaa sijoituksesta noin 9 800 euroa. Leena voi tehdä vakuutuksen tuotosta lain salliman suurimman lahjoituksen 3 vuoden välein.

Lahjoituksen jälkeen Leena haluaa muuttaa sijoituksen riskittömämpään korkosijoitukseen. Vakuutuskuoressa hän voi tehdä sen verovapaasti. Suorassa arvopaperisijoituksessa hän maksaisi luovutusvoittoveroa 40 % hankintameno-olettaman mukaisesti noin 39 500 euroa.

Leena kuolee heti lahjoituksen jälkeen, eikä hänellä ole muita varoja kuin yllä mainittu sijoitus. Sijoitusvakuutuksesta molemmat

lapset saavat perintöverovapaasti 35 000 euron korvauksen. Perintöveron alaiseksi osuudeksi jää 66 000 euroa/lapsi, josta molemmat maksavat perintöveroa 4740 euroa. Suorasta arvopaperisijoituksesta perintöveroa menisi 9514 euroa/lapsi.

Esimerkki osoittaa, että sijoituskohteella voi olla merkittävä vaikutus maksettujen verojen määrään.

LIITE 2

Perinnön arvo	Vero alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000 - 40 000	100	8
40 000 - 60 000	1 700	11
60 000 - 200 000	3 900	14
200 000 - 1 000 000	23 500	17
1 000 000 -.	159 500	20

Taulukko: Perintöveroasteikko I veroluokassa

Perinnön arvo	Vero alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000 – 40 000	100	21
40 000 – 60 000	4 300	27
60 000 – 1 000 000	9 700	33
1 000 000 -	319 900	36

Taulukko: Perintöveroasteikko II veroluokassa

Lahjan arvo (euroa)	Vero alarajan kohdalla (euroa)	Veroprosentti ylimenevästä osasta (%)
4 000 – 17 000	100	8
17 000 – 50 000	1 140	11
50 000 – 200 000	4 770	14
200 000 –1 000 000	25 770	17
1 000 000 -	161 770	20

Taulukko: Lahjaveron 1. veroluokassa

Lahjan arvo (euroa)	Vero alarajan kohdalla (euroa)	Veroprosentti ylimenevästä osasta (%)
4 000 – 17 000	100	21
17 000 – 50 000	2 830	27
50 000 –1 000 000	11 740	33
1 000 000 -	325 240	36

Taulukko: Lahjaverot 2. veroluokassa